VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

XV. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM. ÁRA: 60 FILLÉR 1973. MÁRCIUS 1.

Választási előkészületek

Az idén esedékes KISZ-vezetőségi választások lebonyolítására két lépcsőben kerül sor. A tanintézetekben most tavasszal, az üzemi és intézményi KISZ-szervezetekben pedig ősszel kell megtartani a választásokat. A KISZ KB Intéző Bizottsága a két terület sajátosságait figyelembe véve határozta meg így a választások időpontját. Az időrendi ütemezés mellett az Intéző Bizottság megjelölte a választási felkészülés poltikai célkitűzéseit, káderpolitikai feladatait és útmutatót adott a választások gyakorlati lebonyolításához.

Ennek alapján kezdte meg egyetemünk KISZ-bizottsága a felkészülést, melyről Németh György a következő tájékoztatást adta:

— A vb a félévi táborban meghatározta a házon belüli Választási menetrendet. Az alapszervezetek a március 10—25. között tartandó vezetőségválasztó taggyűléseken beszámolót hallgatnak meg a tanévben végzett munkáról, értékelik azt — a személyi értékelésre is ki kell térni —, s ennek alapján történik a vezetőségek újraválasztása vagy megerősítése. Hangsúlyozni kell, hogy az újraválasztás nem szükségszerű, hiszen egyetemünk képzési rendje következtében első-, másod- és harmadéven a tanév elején került sor az alapszervezeti vezetőségek megválasztására. Tehát amennyiben a vezetőség év eleje óta végzett munkáját a taggyűlés jónak minősíti, elegendő a vezetőség megerősítése. A taggyűlések további napirendje: a soron következő feladatok kitűzése és a kari küldöttek megválasztása.

A kari küldöttértelezleteket március 25. és április 15. között kell lebonyolítani. A napirend: beszámoló az elmúlt választás óta végzett munkáról (a beszámolónak ki kell térni a kongresszusi határozatok, az ifjúsági törvény, a felsőbb KISZ-szervek határozatainak végrehajtására), a hallgató egyetemi és kari tanácstagok beszámolója féléves tevékenységükről, Ezután megválasztják a kari vezetőséget és az egyetemi küldötteket.

Az egyetemi küldöttértekezlet április 25-én lesz. A titkári beszámoló az elmúlt választási időszak óta végzett munka értékelésénél kitér a VIII. kongresszus határozatainak végrehajtására, az ifjúsági törvénnyel, az oktatási párthatározattal kapcsolatos munkára. Külön foglalkozni kell mind a kari, mind az egyetemi küldöttértekezleteken az alapszervezetek munkájával, az alapszervi anyag alkalmazásával. Itt kerül sor a KISZ működési rendjének módosítására (amit időszerűvé tesz a meghozatala óta eltelt 3—4 év, valamint a KISZ szervezeti szabályzatának megváltozása). Az egyetemi küldöttértekezlet megválasztja az új vezetőséget, valamint a kerületi küldötteket és ajánlást tesz a felsőbb KISZ-szervekbe választandók személyére. Végül sor kerül a jól dolgozó KISZ-tagok, vezetők jutalmazására. (Ez utóbbit a kari, illetve alapszervezeti vezetőségválasztó gyűlések napirendjébe is célszerű beiktatni.)

A választásokra való felkészülés minden szinten megkezdődött. Készülnek a beszámolók, a kari vezetőségek, illetve a vb megbízták a jelölő bizottságokat. Az egyetemi jelölő bizottság vezetője Regőczi István, tagja minden karról a kari jelölő bizottság elnöke. A kari jelölő bizottságnak lehetőleg minden alapszervezetből van egy tagja így biztosítjuk a választások demokratizmusát, illetve a demokratizmus lehetőségét, amivel természetesen a KISZ-tagoknak élniük kell annak érdekében, hogy minden szintre a legmegfelelőbb emberek kerüljenek. A jelölő bizottságok munkájához a káderpolitikai irányelvek szolgálnak alapul. Nagy segítséget jelentenek a részben már lezajlott, részben ezután sorra kerülő poltáborok. Minden táborban program a kari vezetőség munkájának értékelése. Az itt elhangzó vélemények értékes információkat adnak a beszámolókhoz éppúgy, mint a káderkiválasztáshoz. Ezenkívül a személyes beszélgetések során szerzik információikat a jelölő bizottságok. mozgósítanak a választásokra. Munkájukról folyamatosan beszámolnak megbízóiknak.

A párt vb ugyancsak megtárgyalta a választásokkal kapcsolatos teendőket. A pártszervek segítségére a választások kezdetétől — az alapszervezeti vezetőségválasztásoktól az egyetemi küldöttértekezletig — számítunk.

nak

Előzetes a TDK-ról

Idén két TDK-konferencia is lesz. Egy helyi — itt, az egyetemünkön — és egy országos. Az országos TDK szekciónként más és más városokban kerül megrendezésre.

A marxizmus—leninizmus szekció üléseit Debrecenben tartják április 5—6—7-én, a közgazdasági szekció Zalaegerszegen lesz lebonyolítva május 3—4—5-én.

Tavaly nagyon rossz volt, hogy Gödöllőn az országos TDK- és a helyi TDK-konferencia az egyetemünkön egyidőben folyt. Idén ilyen egybeesés nem lesz, a helyi TDK az országos konferenciák előtt, március 29—30—31-én lesz megtartva.

A helyi TDK-konferencia az egyetem 25 éves fennállásának jubileumi ünnepségeivel kezdődik,

a konferencia sikeres dolgozatai pedig a tervek szerint szeptemberben részt fognak venni azon a jubileumi tudományos ülésszakon, melyet szintén az egyetem negyedszázados fennállásának tiszteletére rendeznek.

Az idén először jelenik meg előzetes ismertetés az egyes dolgozatokról.

Egy füzetben egy-egy oldalas összefoglalót szándékoznak minden dolgozatról kiadni a rendezők.

Ez a megoldás valószínűleg megkönnyíti az érdeklődők számára az érdekes előadások kiválasztását, hiszen egy puszta dolgozatcím önmagában nem orientálhat kellőképpen.

A TDK-konferenciával kapcsolatban még egy újdonság, hogy

a dolgozatok nagy része patronáló tanár közreműködésével készült.

A patronálótanári rendszer — a TDK szervezői szerint — hatékonyabb munkát tesz lehetővé, mint az a korábbi szisztéma, amikor mindenki egyénileg, különösebb támogatás nélkül készítette el a dolgozatát. Távolabbi cél a TDK-körök szervezése — ekkor még kollektívebb munka eredménye lenne egy-egy dolgozat. Ez a megoldás azonban, úgy látszik, nem aktuális.

Még valami a TDK-val kapcsolatban. Nem kell félni a rendezés túlzott puritánságától és a díjak csekély voltától, mert

30 000 Ft áll a rendezők rendelkezésére a helyi TDK-konferencia számára.

Persze, a pénz mellett az sem mindegy, hogy milyen színvonalú, dolgozatokkal jelennek meg a hallgatók az üléseken, milyen dolgozatokat lehet egyáltalán díjazni. De erről már csak a konferencia után tudunk majd beszámolni.

—va—

KÖZGAZDÁSZ

Véradás

Március 7-én a KISZ-klubban reggel 8 órától délután 17 óráig az egyetemi szakszervezeti tanács és az egyetem KISZ-bizottsága a Magyar Vöröskereszt IX. kerületi szervezetével térítésmentes véradást szervez. A véradás célja: az 1973. március 8-i István kórházi szívműtéthez véradás.

— Vietnam megsegítése.

Előzetesen jelentkezni lehet az alapszervezeti szakszervezeti titkároknál és a KISZ-bizottságon.

A „SZOCIALISTA VÁLLALAT" című társadalomkutatási főirány koordináló bizottságának második ülésén megjelent Nyers Rezső elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára. Az ülés napirendjén az 1973—75. évi kutatási program, továbbá a koordináló tanács ügyrendje szerepelt, melyhez vendégünk hozzászólt és igen hasznos tanácsokat adott.

— **Az általános kari** pol.-tábor időpontja március 9—10—11. Helye: Kiskunfélegyháza. Jelentkezés a KISZ-bizottságon (20—30 elsős jelentkezését is várjuk.)

Egyetemek közti koordináció

Kulturális együttműködésre vonatkozó szocialista szerződést köt március 1-én egyetemünk kultúrosztálya és KISZ-bizottsága, illetve a Semmelweis Ignác Orvostudományi Egyetem KISZ-bizottsága. A megegyezés célja az adottságok közös kihasználása útján az egyetemeken folyó kulturális, művészeti munka magasabb színvonalon való összekapcsolása.

A szerződés nyújtotta lehetőségek március utolsó hetében bizonyítják először életképességüket és hasznosságukat, mikor is az Orvostudományi Egyetemen a „forradalmi ifjúsági napok" rendezvénysorozata keretében megrendezik a „közgazdász művészeti heteket".

A programban képzőművészeti körünk kiállítása, az énekkarok és zenekarok közös hangversenye, irodalmi színpadi bemutató (Cédulák) szerepelnek.

Egyetemünk egyik tanára előadást tart a közgazdaságtan és a gazdaság aktuális kérdéseiről. Majd a „forradalmi ifjúsági napok" záróünnepségén népitáncegyüttesünk lép színpadra.

A „társegyetem" még ez év második felében, a szerződéshez híven, viszonozza a műsorsorozatot a „Semmelweis művészeti hetek" keretében.

Reméljük, hogy az „egyetemek közti koordináció" eszméje kitűnő ötlettel, illetve lehetőséggel gazdagodva, az együttműködés sikerét hozza ismét.

A szocialista szerződést Kovács Gábor, az Orvostudományi Egyetem KISZ-bizottságának kulturális megbízottja, illetve egyetemünk részéről Náfrádi László kultúrosztályvezető és Mészáros Tamás, a KISZ-vb kultúrosa írja alá.

Bakonyi

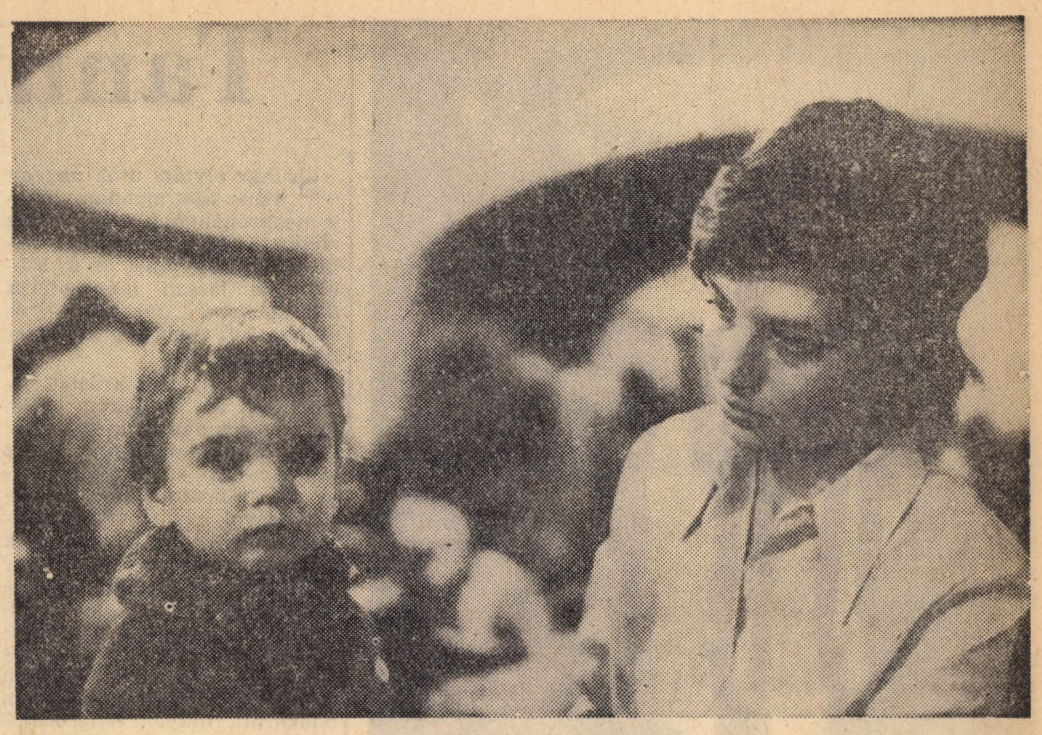

A NEMZETKÖZI NŐNAPON KÖSZÖNTJÜK A NŐKET!

FOTÓ: ESZES

A nőkről mindenkinek

Még néhány nap és újra március 8-at írunk. Jön a tavasz, és köszönthetjük nőismerőseinket, nőrokonainkat virággal, ilyen vagy olyan ajándékkal, kinek-kinek kedve szerint. A figyelmességnek ily módon való megnyilvánulása azonban korántsem elég. Mindig köszöntenünk kell őket azzal, hogy elismerjük munkájukat, segítjük őket az erejüket meghaladó feladatok végrehajtásában, vagy éppen azzal, hogy őszintén megköszönjük segítségüket.

Hogyan is állunk ezzel a kérdéssel? *Dr. Kollarik Amália* docenst kerestem fel a gazdaságföldrajz tanszéken.

— *Milyen a női és férfi oktatók aránya egyetemünkön?*

— Az itt dolgozó 313 oktatótónak 32,9 százaléka nő. Ezzel azonban még alig mondtunk valamit. Professzorainknak 4, docenseinknek 17,1, adjunktusainknak 34,1, tanársegédeinknek 50, testnevelőinknek 33,3, és gyakornokainknak 52,7 százaléka nő. A fokozatok, a képzettség növekedésével tehát a nők aránya csökken.

— *Mi ennek az oka?*

— A nők nem kevésbé tehetségesek, értelmesek, mint a férfiak. Mégis, az értelmiségi pályán a különböző fokozatok elérésében rendkívüli akadály a család. Azoknál a nőknél különösen, akik gyermeket szülnek és nevelnek. Ez a kiesés 3—4 évet is jelenthet, ami a tudományos kutatómunkát megszakítja. Természetes, hogy ezek a nők nem érhetik el ugyanannyi idő alatt azt az eredményt, amit az egyenlő felkészültséggel induló férfiak.

— *Tesz-e valamit az egyetem vezetősége a nők segítése érdekében?*

— Természetesen. Feltételeket próbálnak teremteni, illetve feltételeket teremtenek, hogy megkönnyítsék az előrehaladást. Külföldi tanulmányutakra küldik őket, messzemenően figyelembe veszik az erre legalkalmasabb időpontot. Különösen a gyermekeiket egyedül nevelő anyákat segítik ilyen lehetőségekkel, alkotószabadsággal. A docensi előléptetéseknél általában több nőt terjesztenek fel. Nem, nem azért, mert nők, hanem eddigi oktató-nevelő munkájuk alapján.

— A hallgatók nőiesednek. Egyre nő és nő a női hallgatók aránya. Ezért igyekszünk a női oktatók számát növelni, ami azonban semmi esetre sem jelent az oktatásban hátrányt. Tudatosan próbáljuk a nőket segíteni, bekapcsolni őket az oktatómunkába.

— *Mi a helyzet a vezető pozícióban levő nők esetében?*

— Ugyanúgy megállják a helyüket, mint bárhol másutt. Igaz, egyetemünkön nem sok ilyen van. A könyvtár igazgatója és az iparkar dékánhelyettese. Ez is az időkieséssel magyarázható. Ennek ellenére nagyon számítunk rájuk. Humánus dolgok iránt fogékonyabbak, nevelési érzékük is jobb.

— *Milyen az anyagi, erkölcsi elismerés?*

— Nem rosszabb, mint a férfiaké. Béremelésnél, jutalmazásnál sincsenek visszaszorítva.

— *Milyennek látja az innen kikerült közgazdász nők helyzetét?*

— Vannak jeles tudósaink, elismert kutatók és gyakorlati szakemberek. A számarányt azonban itt sem tükrözi a magasabb beosztásba került nők aránya. Ez a makacs közvéleménynek tudható be: egyenlő feltételek mellett szívesebben választják a férfiakat, mint a nőket.

— *Érezte Ön valamikor hátrányát anak, hogy nő?*

— Nem. Engem nem köt a családi élet, nincsenek gyermekeim. Kollégáimmal egyenlő szinten állok.

Nem szeretek a nőkérdésről beszélni, inkább valamit tenni érte. A hallgatókról pedig csak annyit tudok mondani, hogy több tehetségtelen fiúból lett magasabb beosztású szakember, mint tehetséges lányból.

☆

Az oktatómunka mellett sok nő dolgozik az egyetem adminisztrációjában és egyéb, nem oktató jellegű poszton.

A pénztárban *Verőczi Károlyné* előadó fogadott.

— *Mióta dolgozik itt?*

— Egy éve.

— *Volt az egy év alatt hátránya vagy előnye abból, hogy nő?*

— Nem. Az emberekkel való kapcsolatom nagyon jó. Persze a munkám sokszor idegtépő, gyakran kellemetlenségem adódik a hallgatók miatt. Az ösztöndíjat nem veszik fel időben, hiába írjuk ki a hirdetőtáblára az időpontot. Sokszor megkérdezik, érdemes-e ezért a pénzért bejönni. Hát ha nem érdemes, mondjanak le róla azok javára, akiknek érdemes! Ennek ellenére nagyon szeretem a munkámat.

— *Nem nehéz szinkronba hozni az otthont ezzel a felelősségteljes munkával?*

— Nagyon sokszor még éjjel is dolgozom, és ez nem könnyű. Két kamaszgyerekem van, otthon is szükség van rám. Összességében azonban sikerül összehangolnom a kettőt, így sem az egyiken, sem a másikon nem esik csorba.

☆

Végül két elsőéves hallgatót, természetesen lányokat kérdeztem meg. *Kézér Ilona* nyíltan válaszolt:

— Mondhatnék most nagy szavakat a női egyenjogúságról és sok egyébről. Természetesen ez is eszembe jut. Nekem azonban nem ezt jelenti ez a nap. Nem érzem magam olyan érettnek, mint a felnőttek, hogy ezt jelenthetné. Csak egy apró kis figyelmességet, ami nem is azt jelenti, hogy nő, hanem azt, hogy lány vagyok. Nagyon jólesett a középiskolában is, mikor osztálytársaink egy-egy szál virággal leptek meg, bennünket. Az a figyelmesség esik jól, hogy észreveszik, tudják, hogy vagyunk, hogy kik vagyunk.

Az a tény, hogy a nők nem tudnak mindig úgy helytállni, mint a férfiak, gyerekszülés és egyéb családi jellegű dolog miatt. Ezt azonban egy kis akaraterővel meg lehet oldani. Persze én nem tudom elképzelni, hogy valaki még a gyereke mellett is a munkájára gondoljon.

— *Tehát vagy az egyik vagy a másik?*

— Vannak ilyenek és vannak olyanok is. És inkább nem törekednék sikerekre, de több gondot fordítanék a gyerekem nevelésére.

— *Számodra mit jelent a nőnap?* — fordultam most *Barancsi Évához.*

— Ez egy olyan nap, amikor kijelentik, hogy nőnap van. Ha az emberek, különösen a férfiak kedvesek, örülünk, hogy felfigyeltek erre, és ünneplik e napot.

— *Mi a kedvenc virágod?*

— A rózsa.

— *Rózsa nem nyílik nőnapra, ugye?*

— A szegfűt is szeretem.

A szegfű pedig egyre jobban ellepi a várost, utcákon, boltokban egyre jobban nőnek, virágoznak, és március nyolcadikán az utolsó szálat is leszakítják.

Dobos Péter

FOTÓ: ESZES

Tanultuk a demokráciát

Szuhay elvtárs után nagyon nehéz újat mondani, mégis megpróbálom. Két és fél évig voltam az egyetemi tanács tagja — ez tudtommal az új szabályozás lassan már ötéves történetében „rekord” —, és ezalatt sok élményt, tapasztalatot szereztem.

Tanultuk a demokráciát — nemcsak mi, diákképviselők, hanem a tanárok, az egyetemi vezetők, az apparátus is. Az egyetemeken a testületi vezetésnek nincsenek túlzott hagyományai, meg aztán azért faramuci is ennek a testületnek a szerepe, mert azért a rektor mégiscsak egyszemélyi vezető. A jogköröket világosan leírta a szabályzat, a gyakorlatban mégsem volt olyan egyszerű meghatározni, mi kerüljön az egyetemi tanács elé. És ha odakerült, milyen határozatokat célszerű megfogalmazni. És ha ezeket meghozták, hogyan ismertessék, és ki és hogyan ellenőrizze végrehajtásukat.

Vannak aztán a testületi munkának „technikai” tudnivalói, mechanizmusai — az ülések vezetése, a hozzászólások és összefoglalók időtartama és világossága stb. Ezek nem jelentéktelen dolgok, mert sokórás mammutülések után nehéz érteni, miről is hoztunk határozatot és milyet. Néha érdeklődéssel vártam az Egyetemi Tájékoztatót, hogy végül mi is volt a határozat, mert mire elhangzott az összefoglaló, addigra már a környéken ülők nemigen tudták.

Komolyan mondom, pedig nem negatívumokat akartam írni. Mindezekkel együtt az egyetemi tanács komoly, érdemi munkát végzett, alaposan és részletesen megvitatta az egyetem oktató, nevelő és tudományos munkájának, gazdálkodásának legfontosabb kérdéseit. Éppen ez az összességében pozitív és tartalmas munka ösztönöz arra, hogy a tapasztalt hibákat is elmondjam.

Bizony lehet egyszerűsíteni, rövidebbre fogni sok mindent. Sok szó esett már arról, hogy a tantervvitáknak csak egy részét, a lényegét kell tanácsülés elé vinni. Vagy hogy felesleges évente jelentést kapni a tananyagellátásról és a jegyzetterv teljesítéséről, ha úgyis minden évben azonos problémákat vetnek fel a hozzászólók, és kevés a haladás. És végül: jó lenne az általában uralkodó őszinte, szükség esetén polemikus és kritikus hangot a személyi kérdések tárgyalására is átvinni —, mert nagyon nehéz volt a mi helyzetünk, amikor súlyos kérdésekben kellett szavaznunk úgy, hogy hozzászólás nem volt.

Általában szóltam eddig az egyetemi tanácsról, és nem a hallgatóképviseletről, hiszen most nem a hallgatók választása van soron. De azért rátérek erre is. Azt már sokszor elmondtuk, hogy a hallgatóképviselők megválasztásának, beszámolásának, a választókkal való kapcsolatának a keretei megvannak. (Sokkal jobban, mint az oktatóknál.) Úgy érzem, ezeket a kereteket meg is töltöttük élettel, és ez az elmúlt néhány hónapban se változhatott meg: a hallgatók ismerik a tanácstagokat, meg is keresik őket, ha kell, és elég jó az információáramlás. És mivel a tanácsülésekre nem minden tartozik, kialakult az a fajta képviselői munka is, hogy a hallgató tanácstagok a különböző vezetőket, szerveket felkeresik, és írásban vagy szóban eljárnak konkrét ügyekben. Az egyetem vezetői az ilyen „képviselői intervenció”-t (vagy stílszerűbben interpellációt) mindig nagyon komolyan vették.

A tanácsban nagyon megtisztelő és felelősségérzetünket növelő légkörben dolgoztunk. Véleményünket mindig nagy figyelemmel hallgatták a tanács tagjai, és nagyon sok esetben — szinte az esetek többségében — figyelembe is vették. Már az előterjesztések készítése során is többször véleményt mondhattunk, beleszólhattunk. Tagja voltam pl. az egyetem Működési és Szervezeti Szabályzatának módosítását előkészítő 3 tagú munkacsoportnak. Egyszóval minden segítséget megkaptunk, nagyon komolyan vettek bennünket. Soha nem hallottuk azt, hogy „maga fiatal, mit ért ehhez, hogy jön ahhoz”, „én már rég professzor voltam, amikor maga még...” stb., amiről bizony más egyetemeken panaszkodnak gyakran. Vitáink persze voltak a tanács néhány oktató tagjával — elvi, elvtársi, tiszteletteljes vitáink —, amelyek során őszintén elmondtuk véleményünket és meghallgattuk az ellenérveket. Hogy volt, amikor nem fogadták el a véleményünket? Hát persze — sajnos a demokráciához a kisebbségben maradás is hozzátartozik. Aki ezt nem viseli el, az válasszon diktátori pályát. Ezért fakadtam ki olyan dühösen, amikor a komplex államvizsga ügyében néhány hallgatótársam antidemokratikusnak nevezte a döntést. Hogy helyes volt-e, azon lehetett és lehet vitatkozni —, de hogy őszinte és komoly vita után a legdemokratikusabb módon született, azon nem.

Persze ahhoz, hogy így szerepelhessünk, sokat kellett figyelni és tanulni, sok információt szerezni és sokat fülelni társaink és tanáraink véleményére. Mi négyen, hallgatók, mindig alaposan megbeszéltük és egyeztettük véleményünket — ez is elengedhetetlen. De érdemes volt sokat dolgozni, mert úgy érzem, nemcsak hallgatótársainknak voltunk jó képviselői, hanem az egész egyetem fejlődéséhez alkotóan tudtunk véleményünkkel hozzájárulni.

Nem tartom cezúrának ezt a mostani választást. Hiszen a hivatalból tagok és a hallgatók maradnak, tehát csak a tanács egy része cserélődik. A fejlődés iránya megvan — biztos, hogy ezen az úton fog továbbra is haladni az egyetemi tanács.

Néhány gondolatot, véleményt írtam csak le. Talán nem érzik nagyképűségnek, hogy így az egészről mondtam el véleményemet. Én sokat láttam, hallottam, tanultam két és fél év alatt. Tanultam én is a demokráciát. És ez olyan nagy élmény volt, amelyért köszönettel tartozom társaimnak is, akiknek bizalma oda küldött, és az egyetem vezetőinek is, akik ezt a munkát így tették lehetővé számomra.

Domány András

A külker és a nyelvek

Egyre jobban ráncoljuk a homlokunkat, ha szóba kerül a nyelvoktatás, különösen a nyelvigényes szakokon. Éppen ideje, hogy szenteljünk egy kis figyelmet a kérdésnek, mert itt nincs minden egészen rendben.

Óriási lehetősége az egyetemnek az, hogy magas szinten többféle nyelvvel foglalkozhatunk, laboratóriumban csiszolhatjuk a kiejtést, koncentrálhatunk, szóval olyan színvonalat érjünk el, amilyet csak akarunk. Igen ám, de ezt a szép összképet erősen bomlasztják az órák, nem is minőségükkel, inkább menynyiségükkel járulnak, illetve nem járulnak hozzá munkánkhoz. Az egyáltalán nem megfelelő szó, hogy kevés a nyelvi óraszám, inkább parányi, picinyke. A szorgalmi időszaki nyelvenkénti 2—2 óra a szintfenntartásra sem elég, még az is veszélyben forog, amit a középiskolából hoztunk magunkkal.

Az oktatásunk célja az, hogy megfelelő felkészültséggel, tudással és nyelveket beszélő közgazdászokkal lássa el a külkereskedelmet, a nyelvigényes ágazatokat. Mindenki érdeke, hogy éljünk páratlanul ritka kedvezményekkel és lehetőségeinkkel a stabilabb beszédkészség megszerzése érdekében. Az óraszám emelkedésével a munka hatékonysága is csak emelkedhet, s ez diák és a tanár közös érdeke.

A gond évfolyamonként öröklődik. Ezen rágódnak a negyedévesek éppúgy, mint a második-harmadik évfolyam. Tudjuk, hogy az egyetem elvégzése után már körülményesebb lesz nyelveket tanulni, most itt van az az alkalom, amit vétek kihagyni: a szigorlat egyet jelent az államvizsgával. Sokan ki akarják ezt használni, ezért vesznek részt az intenzív nyelvi koncentrációkon, amelyek mindig várakozáson felüli eredményeket sajtolnak ki az emberekből. Sajnos, azokat a következő szorgalmi időszaki lappangás erősen megcsonkítja. Röviden tehát az igény megvan arra, hogy az év folyamán is növelje az óraszámokat — már csak intézkedni kell!

Demcsák Ágnes

Debütált házi ösztöndíj-politikánk

FEBRUÁR ELSŐ HETEIBEN debütált házi ösztöndíj-politikánk. A látszólag nem sok újat hozó rendeletet rendkívül heves és felelősségteljes viták előzték meg, az őszi küldöttértekezletektől az egyetemi tanácsig bezárólag. A legszélsőségesebb ütköztetései voltak ezek az ide vonatkozó elképzeléseknek. Végső értékét az adja határozatunknak, amennyit meg tudunk belőle valósítani.

Most, mikor már legtöbben zsebükben szorongatják az előző félév „teljesítményének” értékmérőjét — hogyan foglalhatjuk össze a tapasztalatokat? Tömören: sikerült az alapszerveknél elérni, hogy reálisan ítélkeztek — egyetemi szinten csupán 6—7% volt olyan eset, amikor kari ÖB változtatott az alapszerv javaslatán. Ez karonként persze különböző, s a legtöbb „lefaragás” (14%) az általános karon történt. Ennek oka egyrészt az, hogy itt volt legszűkösebb a keret (az előző félévi túllépés miatt), másrészt, hogy ennek pénzbeli kihatására nem hívták fel kellőképpen az alapszervek figyelmét.

Az utóvizsgák figyelembevétele vegyes visszhangot váltott ki, a kiemelt átlagok eltörlését viszont egyhangúlag helyeselték.

Szólni kell még az ipar kar *kísérleteiről*, arról a kérdőívről, melyet a szociális helyzet reálisabb megítéléséhez kívánnak felhasználni. Aggályaink többnyire beváltak: azok a hallgatók töltötték ki becsületesen, akiknek egyébként is reális szociális kategória-besorolásuk. Körülbelül 8—10 hallgató van, akiknél ellentét van a bevallott és a hivatalosan igazolt jövedelem között. Az ipar kari ÖB terve, hogy ezeknél a hallgatóknál helyszíni tapasztalatokra van szükség, még mielőtt ítélkeznek, azaz feljebb sorolják a hallgatót.

— stafira —

AZ ÖSZTÖNDÍJAK körüli viták egyetemszerte felborzolták a kedélyeket. Még az eddig csak szemlélődő, „alvó” emberek is felébredtek.

Az ipar II/6-ban aránylag békésen oldódott meg a kérdés. A csoportban kilencen értek el 3,5-nél jobb eredményt (ebből egy társadalmi ösztöndíjas), lényegében tehát 8 emberről volt szó. Az átlagokat figyelembe véve, a csoportra 1710, gyakorlatilag 1700 Ft jutott. A nyolcból két hallgató — VI. kategóriások — nem kért ösztöndíjat. Tehát a rendelkezésre álló összeget 6 ember között kellett elosztani. Így lehetővé vált, hogy a csoportból ketten megkaphatták a kategóriájukhoz mért maximumot, de a többiek is többet kaptak, mint a kari szinten egy főre tervezett átlag.

Problémák azért itt is felvetődtek, szerencsére idén még csak elméletben. Nézzünk egy számszerű példát. Kissé végletes — de vigyázat! — nem lehetetlen. Vegyük azt, hogy egy csoportból két hallgató ér el olyan eredményt, hogy kaphat tanulmányi ösztöndíjat, mondjuk az egyik 3,5—4, a másik 4—4,5 között van. A rendelkezésre álló összeg ekkor 160+260=420 Ft, amelyet ha igazságosan osztanak el, akkor mindketten az illető kategória alsó határához közel eső összeget kapják. Ilyen esetekben tehát, ha kevesen jogosultak egy csoportból ösztöndíjra, variálásra szinte semmi lehetőség nincs.

— földes —

AZ ÚJ ÖSZTÖNDÍJRENDELET, s a megvalósítással kapcsolatos gondok, nehézségek tapasztalatom szerint nemcsak saját csoportom (III. évf. nemzetközi) közösségi erejét, összeforrottságát tették próbára, hanem valamennyi évfolyam, valamennyi KISZ-alapszervezetet érintették. Nemcsak egyszerűen érintették, de sok esetben a közösségi és az egyéni érdek összeütközésének sarkalatos pontjává váltak.

Talán először vizsgáljuk meg a rendelet által biztosított kategóriahatárokat.

3,51—3,99	100—250 Ft
4,00—4,50	200—350 Ft
4,51—5,00	300—500 Ft

„A hallgató tevékenységét komplex módon kell felfogni és azt mintegy teljesítményösztöndíjnak kell tartani.” A fenti kategóriák kialakításánál — nagyon helyesen — differenciálni akartuk a hallgatók tanulmányi teljesítményét, mégpedig meghatározott szempontok szerint, amelyeket — úgy vélem — nem érdemes még egyszer elismételni. Ezek a kialakított kategóriák lehetővé teszik, hogy a tanulmányi munkát egyénenként, az adott kategórián belül differenciáljuk. De éppen a kategória-átfedések miatt sok esetben nem lehetséges a kategóriák közötti megfelelő differenciálás. Különösen akkor, ha egy alapszerv olyan helyzetbe kerül, amikor pl. 2 hallgató a meghatározott szempontok szerint azonos szinten áll, s az egyik 3,87, a másik pedig 4,11 átlagot mutatott fel. Csak variálni lehet, s esetleg azon törni a fejünket, hogy most az adott kategórián belül akarunk-e differenciálni, vagy pedig a kategóriák között vagy éppen mindkettőn?

Saját csoportom — a kollektív önkényesség és alapszervi demokrácia szellemében a két véglet szociális kategóriát — az I. és a VI-t is mérlegelte.

Ha a meghatározott szempontok közül a 4-es pontot megvizsgáljuk: „tanulásho biztosított körülmények, feltételek”, akkor világosan látható, hogy ez tulajdonképpen burkoltan a szociális kategóriát is magában foglalja, ter mészetesen egyéb feltételek mérlegelése mellett. Különösen fontos lenne ezt megfontolni a két véglet szociális kategóriánál.

Saját csoportom részéről még egy „vakmerő cselekedetre” került sor: VI. kategóriáink egyike kezdeményezésére szinte valamennyi ide besorolt hallgató felajánlott 50—50 forintot kedvezőtlen körülmények között élő, de ugyanakkor tanulmányi ösztöndíjra jogosan igényt tartó társaik részére...

— Kocsi —

Az egyetem szociálpolitikai elvei

Szakszervezeti tanácsülésen tárgyalták meg az egyetem szociálpolitikai elveit, melyet ezúttal lapunk hasábjain közreadunk dolgozóink tájékoztatása érdekében.

Előterjesztésünket vitaanyagnak szánjuk. Az előterjesztésben tézisszerűen összefoglaljuk azokat a követendő elveket, érvényesítendő szempontokat, amelyeket az elkövetkező időben az egyetemen szociálpolitikánkban érvényesíteni kell. A tézisek nagyobbrészt tartalmi kérdéseket érintenek, de utalnak szervezeti problémákra is. Azért az elveket hangsúlyozzuk, mert az elvek érvényesítésére az évenként rendelkezésre álló erőforrások esetenkénti és folyamatos felhasználásakor kerül sor.

A vitaanyag szakszervezeti előterjesztésként készült. Ez azonban nem azt jelenti, mintha

a szociálpolitikai elvek érvényesítése kizárólag a szakszervezet feladata lenne. A szociálpolitikai elvek érvényesítésében — amennyiben azok elfogadásra kerülnek — együtt kell működniük az állami- és különböző társadalmi szerveknek.

1. A BÉR- ÉS JÖVEDELEMPOLITIKA ÉS A SZOCIÁLPOLITIKA SZOROSAN ÖSSZEFÜGG EGYMÁSSAL. Ebből az összefüggésből adódóan a bér- és jövedelmi arányok alakulása és a szociális juttatások nem függetleníthetők egymástól.

A bér- és jövedelempolitika és a szociálpolitika összefüggéséből adódóan a szociális juttatások számos formája, elsősorban a kisjövedelmű rétegek támogatására irányul. A szociális juttatásoknak azonban nem lehet AUTOMATIKUSAN bér- és jövedelemkiegészítő jellege.

Ebből adódóan a szociális juttatások nem tölthetnek be bér- és jövedelemegyenlősítő szerepet. A szociális juttatásoknál tiszteletben kell tartani a munka differenciáltságán alapuló differenciált bér- és jövedelemszerzés elvét. Különösen a különböző prémiumok, jutalmak képeznek manapság olyan területet, ahol a szociális szempontok egyenlősítő tényezőként hatnak. Ezért célszerű a szociális juttatásokat a prémiumoktól a mainál lényegesebb mértékben elkülöníteni. A jutalmaknál sokkal inkább hangsúlyozni kell a kiemelkedő teljesítményt, a szociális juttatásoknál pedig a szociális juttatás jellegét. Az említettek burkolt átfedése ellen következetesebben kell harcolni.

2. ÁTGONDOLTAN ÖSSZE KELL KAPCSOLNI AZ ANYAGI ÉS NEM ANYAGI ELEMEKET. Jóllehet, a szociális juttatások nagyobbrészt anyagi juttatások, vagy anyagiakban is mérhető szolgáltatások formájában jelennek meg, nem korlátozhatók az említettekre. Bizonyos fajta kedvezményeket is szociális juttatásnak kell tekinteni.

3. HANGSÚLYOZOTT SZEREPET KELL SZÁNNI RÉTEGPOLITIKAI KÖVETELMÉNYEKNEK. Bizonyos rétegek problémáival való megkülönböztetett foglalkozást külön párthatározatok is aláhúzzák. E párthatározatok konzekvenciáit szociálpolitikai gyakorlatunkban is figyelembe kell venni. Számolni kell azzal is, hogy a különböző rétegpolitikai követelmények egymást átfedik.

Többoldalúbbá kell tenni a NŐK TÁMOGATÁSÁT. Ennek egyik területe, hogy kedvező feltételeket biztosítsunk nőoktatóink és kutatóink tudományos fejlődéséhez. Fokozottan figyelembe kell venni családi körülményeiket.

Életük egyes periódusaiban órakedvezményekkel, tanulmányutakkal, életkörülményeikhez is alkalmazkodó továbbképzési feltételekkel, alkotó szabadságokkal kell támogatni fejlődésüket. Meg kell vizsgálni, hogy szülési szabadságuk időszakában milyen módon támogathatók tudományos fejlődésükben, továbbképzésükben. A nők támogatásának másik fontos formája az egyedül maradt kisgyermekes nők támogatása különböző segélyekkel, számukra is elviselhető és bizonyos jövedelemkiegészítést jelentő munkaalkalmak biztosításával. Harmadik fontos formája lenne nődolgozóink életkörülményeit általában is megkönnyítő szolgáltatások, munkakörülmények kifejlesztése. Ezt a területet azonban további tüzetes vizsgálódás tárgyává kell tenni.

A *fiatalok* támogatását ugyancsak külön párthatározat is szorgalmazza. Ide tartozik a pályaindulás nehézségeinek leküzdésében való támogatás (letelepedési engedély, kollégiumi elhelyezés a gyakornoki időben stb.). Növekvő jelentőségű az óvodai és bölcsődei lehetőségek kiterjesztése. E tekintetben

az országos feszültségeket külön növeli egyetemünkön az, hogy az elmúlt években nagy számban, szinte új hullámszerűen kerültek fiatalok egyetemünkre, következésképpen az elkövetkező években a feszültségek egyik fontos forrása lesz. Hasonló a helyzet a lakásellátás terén is.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a *nyugdíj előtt állókkal* való foglalkozásra is. Érvényesíteni kell — a törvényes keretek és az egyetem távlati káderpolitikai lehetőségeinek és követelményeinek keretei között — a lehető legnagyobb anyagi kedvezmény elvét. Másfelől fokozott gondot kell fordítani a nyugdíjba vonulásuk ügyeinek emberséges intézésére. A nyugdíjkorhatár elérése utáni foglalkoztatásuknál mérlegelni kell munkakörük betöltésére való alkalmasságukat, szellemi és fizikai frisseségüket, és a férfi-, valamint női dolgozóinknál következetesen ér-

(Folytatás a 4. oldalon)

A komplex államvizsga tapasztalatai

A komplexet még szeptemberben megírták a végzősök, a dolgozatok értékelése is régen elkészült, számunkra azonban ez most vált időszerűvé, amikor az idei tematikát kézbe kaptuk. Lássuk hát, milyen tanulságokkal szolgál az előző s egyben első írásbeli államvizsga.

Annál is inkább, mert a mostani negyedévesek diplomajegyeinek értékét — előzetes információink szerint — az írásbeli eredmények a tavalyinál erősebben befolyásolják majd.

Az első rész az általános közgazdasági ismereteket kérte számon. Az egyórás kidolgozásra kapott kérdés: Gazdasági szabályozórendszerünk és a megoldásra váró problémák. Az évfolyamátlag 1,94 — valamennyi rész közül ez lett a leggyengébb, ez vetette föl a legtöbb problémát. Váratlan volt a kérdés? Lehet,

Szak Szakág.	Szak-átlag I.	II.	III.	Össz.
Ipar	1,70	2,64	2,83	2,39
Agrár	2,12	2,79	4,00	2,40
Közlekedés	2,13	2,05	1,86	2,01
Belker.	2,30	3,57	3,33	3,06
Külker.	1,92	3,30	3,30	2,84
Pénzügy	1,65	3,59	-	2,61
Összesen:	1,94	2,49	3,05	2,58

Írásbeli eredmények

de semmiképpen sem ismeretlen. Megpróbáltam összeszedni hány tárgyban szerepel ez a témakör viszonylagos vagy teljes részletességgel kifejtve. Négy ilyet találtam. De olyan tárgyat, amely nem említi a szabályozókat, nehezebb találni. Igaz, rendszerezetten, több oldalról megvilágítva kevésszer volt róluk szó.

A jelöltek „elméleti" kérdésre számítottak, amellyel közgazdasági műveltségüket, intelligenciájukat mérik le. A válaszban mégis pontos, hiánytalan felsorolást, csoportosítást vártak tőlük, mellette átfogó értékelést és problémafeltárást. Sokak dolgozatát elrontotta, hogy egyéni koncepciójuk taglalása mellett megfeledkeztek a tényszerű részről. Másokat is megzavart a kérdés elméleti jellegének meghirdetése; s az, hogy a politikai gazdaságtan és a népgazdaság tervezése tanszékek a feltevői. Nem érezték erősségüknek ezeket a tárgyakat, sokat felejtettek, szaktárgyi ismereteiket pedig nem merték (vagy nem tudták) visszaadni. Ezért meglepő például az iparszakosok gyenge eredménye.

A kérdés valóban széles területet fogott át, a javítók is szigorúak voltak —, de nem maximalisták. Elegendő volt (vagy lett volna) a közvetett és közvetlen szabályozás definiálása, az eszközök szférák szerinti felsorolása — ez még senkinek sem okozhatott volna nehézséget — és egy terület részletesebb tárgyalása, néhány feladat okokkal és tényekkel alátámasztott megnevezése. Nagyon hiányzott a dolgozatokból a rendszerezettség, pedig az idő rövidsége miatt nagy szükség lett volna rá. Volt olyan aki szinte Ádám—Évánál kezdte a választ, de a többség is legalább a direkt irányítási rendszernél — fölöslegesen. Részletes elemző választ adni erre a kérdésre egy óra alatt valóban nehéz, viszont az időt jobban is be lehetett volna osztani.

A szakkérdések átlaga 2,49. Ez a rész a pénzügyeseknek és a belkereseknek sikerült a legjobban, a közlekedéseseknek a legkevésbé. A belkeresek hálózattervezési feladata egyszerre kért tételes tudást és alkalmazási készséget. A pénzügyesek kérdése a bankhitel szerepéről nehéz volt ugyan, de egész szakképzésük egyik alaptétele, ezért nem „várakozáson felüli" a jó eredmény. Problémát okozott a külkeresek szakkérdése, a komparatív előnyök és a nemzetközi munkamegosztás összefüggései. A hallgatók arra panaszkodtak, hogy keveset foglalkoztak ezzel a témával. Az iparosok kérdése a magyar ipar ágazati struktúrájáról és fejlődésének tendenciáiról, a viszonylag jó átlageredmény ellenére, kellemetlen csalódást okozott. A hallgatóknak a kérdés; túl általánosnak találták és túl nehéznek. A javítóknak a válaszok; ezt a témát az ipargazdaságtanon túl a hallgatók még négy tárgyban tanulták részletesen, számtalan publikáció foglalkozik vele, nem szólva olyan alapvető dokumentumokról, mint az ötéves terv és a KGST Komplex Programja. Mégis rendszerezetlen, történeti jellegű, de logikailag, fogalmilag megalapozatlan ismertetések születtek. Annak ellenére, hogy ez a makroökonómiai téma a szakoktatásban nem szerepelt nagy súllyal, az ismeretét elvárták. Legnagyobb gondot a közlekedés önköltségszámításának típusai okozták: tételes tudásról is kevesen tudtak számot adni, de az értékelés és az alkalmazás szempontjait senkinek sem sikerült kifejteni.

A szakágazati kérdések a szervezők és a marketingesek számára egységesek voltak. A marketingeseké lett a jobb, amit alátámaszt az is, hogy a szóródás terjedelme az egyes szakok között mindössze 0,3, míg a szervezés kérdésénél 1,6. Emögött azonban oktatásbeli különbségek is állnak; a szervezőknek nincs teljesen egységes szigorlati tárgyuk, szakonként zömmel különböző anyagokat tanultak. A kérdés viszont egységes volt, (a hálótervezési módszerek és alkalmazhatóságuk), annak a félévnek az anyagából, amelyet mindenki együtt hallgatott. A későbbiekben azonban az iparosoknak alkalmazniuk is kellett ezeket a módszereket, a többieknek nem. Így az ő átlaguk 3,5, a belkeré 2,8, a közlekedésé 1,9. A marketing-feladat a bútorvásárlásra vonatkozóan, amely az oktatás során is alkalmazott esettanulmány formában lett föltéve, általában jó megoldásokat hozott.

A tervelemzők szakonként más kérdéseket kaptak, a képzés jellegének megfelelően. Ezek eredményei szóródtak a legjobban: az iparosok 1,75-étől az agrárosok 4,15-éig. A kérdéseknek nemcsak a témája, a formája is különböző, volt köztük készséget és volt tételes tudást számonkérő jellegű is.

Egészében az írásbeli vizsga 2,58-as átlaga nem lett örvendetesen magas. Ebben sokminden közrejátszott: néhány kevésbé szerencsés kérdés; egyes államvizsga tematikák, amelyek nem orientáltak a helyes felkészülésre; voltak félreértések is a hallgatók részéről; és szerepe volt a négy év folyamán az oktatásban és a tanulásban — sokszor észrevétlenül — elkövetett hibáknak.

Az eredményeken látszik, hogy ez még a tanulóév volt. Az írásbeli államvizsga technikáját most tanulták a tanszékek. Ez a forma még szokatlan, pedig a mostani végzősök is írtak a négy év alatt számos vizsgadolgozatot és zh-t. De többnyire tesztjellegűeket (és azokat sem szívesen). Egyórás megválaszolásra kapott, átfogó kérdésekkel még alig találkoztak. Éppen ebben volt a legkisebb rutinjuk. Különösen az általános közgazdasági részen érződött ennek a hiánya, nemcsak a hallgatóknál, a szóbeli vizsgáztatáshoz szokott javítóknál is.

Ezért alakult ki az a vélemény, hogy hallgatóink általános közgazdasági téren felkészültebbek, mint amit a dolgozatjegyek mutatnak. Bár az is igaz, hogy az elméleti ismeretek alkalmazása régóta nem megfelelő színvonalú, és ezen a téren az előző években sem volt jelentős javulás.

Az írásbeli fő feladata az volt, hogy eredményeinek tükrében hitelesebb diplomajegyet lehessen kialakítani, mint korábban a szakdolgozat és a védés alapján, Ez a jegy torzított, lényegében csak egy szűk — választott — témában való jártasságot és hosszú hónapok egyetlen produktumát értékelte. A szakdolgozatok átlaga az idén is magas volt: 4,13. Ez a szám bizonyos felülértékelést takar, amit ellensúlyoznia kellett az államvizsgának, azáltal, hogy a jelölt általános szakmai-közgazdasági felkészültségéről hitelesebb képet ad, mint a szakdolgozat. Egyszóval ronthatja és javíthatja a diplomajegyet. Az

Szak Szakág.	Szak-átlag Szak-dolg.	Írás-beli	Szó-beli	ÁV. Össz.
Ipar	4,14	2,39	3,80	3,92
Agrár	4,08	2,40	3,58	3,79
Közlekedés	4,00	2,01	3,25	3,55
Belker.	4,22	3,06	3,88	3,90
Külker.	4,24	2,84	3,53	4,04
Pénzügy	3,82	2,61	3,50	3,67
Összesen:	4,13	2,58	3,64	3,87

Államvizsga eredmények

idén nem javította... Bár nem minden szakon számították be a végső eredménybe. A külkeren például csak két tizedet módosított, pedig a két átlag közti különbség egy egész jegynél is több volt. Ugyanakkor a belkeresek diplomaátlaga 3 tizeddel kisebb a szakdolgozataikénál, holott lényegesen jobban írásbeliztek és szóbeliztek a külkereseknél. Igaz, nem lehet pontosan számonkérni a módosításokat, hiszen mindenki felkészültségét egyénileg kellett elbírálni, de a „tendencia" talán jobban érződhetett volna.

S hogy a hatás ne egyértelműen negatív legyen, megpróbálok néhány tanácsot adni. A szoc. pg. és a népgazd. terv tananyagot mindenképpen ajánlatos feleleveníteni! És meg kell próbálni a még hátralevő dolgozatoknál pontos, logikus és lehetőleg rövid válaszok adására, színvonalas, olvasható írásbeli munkák készítésére.

Mert az államvizsgán is igaz a szólás: a szó elrepül, de az írás megmarad.

Zsembery Ágnes

„Csak azokat a kérdéseket kutatjuk, amelyek a gyakorlatot izgatják"

MEGHÍVÓ

A Tudományos Minősítő Bizottság meghívja Önt VÁGI FERENC „A VÁLLALATI ÉRDEKELTSÉG ÉS ÉRVÉNYESÜLÉSÉNEK MECHANIZMUSA AZ ÁLLAMI GAZDASÁGOKBAN" című doktori értekezésének nyilvános vitájára.

E meghívásnak ezúttal több százan tettek eleget, az akadémia öreg falai doktori védés alkalmából ritkán láttak ekkora tömeget. Még a védői asztalnál helyet foglaló is kicsit meghatottan nézett végig a termen, amint megpillantotta a sok tanítványt, kollégát, jó barátot, ismerőst, az agrárgazdaságtan kiváló képviselőit, az állami gazdaságokból szép számmal feljött vezetőket, szakembereket. E nagy érdeklődést nemcsak Vági elvtárs népszerű személye, tudományos tekintélye, hanem doktori értekezésének izgalmassága, időszerűsége okozta. Az opponensek ezúttal nemcsak tudósok, hanem egy személyben vezető gazdaságpolitikusok is voltak, Vincze Imre pénzügyminiszter-helyettes, Kiss Albert, a KHS első elnökhelyettese és Csizmadia Ernő, a KB gazdaságpolitikai osztályának helyettes vezetője egyaránt kiemelte, hogy ilyen tudományos igénnyel és alapossággal még senki sem dolgozta fel az állami gazdaságoknál 1968 óta érvényesülő érdekeltségi rendszert. E kérdés annál is időszerűbb, mert most folyik a reform tapasztalatainak összegezése és hamarosan megkezdődik az ötödik középtávú terv tervezése.

Az opponensi vélemények és a hozzászólások alapján igen érdekes tudományos vita bontakozott ki, melyet érdeklődéssel figyelt valamennyi részvevő, köztük Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter. A vita után a bíráló bizottság egyhangú javaslatot terjesztett fel a Tudományos Minősítő Bizottságnak a doktori cím odaítéléséről.

A védést megelőző napon egy kis beszélgetésre kértem fel Vági elvtársat és óvatosan kérdezgettem afelől, hogy mikor ér rá, gondolván, hogy esetleg a védés után néhány napig pihenni kíván. Jöjjön másnap délelőtt — felelte. — Hányra szokott bejönni? Mert engem nyolctól itt talál. Bevallom 8 helyett a 9 órát választottam.

— Vági elvtárs, akárcsak mint Mátyás elvtárs, egyetemünk első végzős hallgatói közé tartozik, mindketten 1958-ban védték meg kandidátusi értekezésüket, s alig egy-két hónap különbséggel váltak nagydoktorrá. Eletüknek ezen nagy állomásai szinte napról napra megegyeznek.

— Ez valóban így van, a mi korosztályunk igen aktív, de azért ne állítsunk fel valami törvényszerűséget az egyes fokozatok megszerzése között eltelt idő alapján. Hogy mikor tud jelentkezni valaki akár kandidátusi, akár doktori értekezéssel, ezt a konkrét munkakörülmények és munkafeltételek is befolyásolják. Az én helyzetemben nagyon lényeges volt az agrárgazdaságtan tananyag kidolgozása és az agrárgazdaságtani könyv. Ez utóbbi 1968-ban jelent meg, négyéves közvetlen munka eredményeképpen. Ebben az időszakban nem lehetett a doktori disszertáció kérdését előtérbe állítani, bár amikor megjelent, kaptam egy olyan biztatást, hogy be lehetne nyújtani a doktori fokozat eléréséért. De én magam úgy ítéltem meg, hogy jobb, ha egy önálló munkával, egy kimondottan erre a célra írt értekezéssel jelentkezem. A kérdéskörrel, amit dolgozatom felölel, 1958 óta foglalkozom.

A disszertáció tulajdonképpen az irányítási rendszer anatómiája; mozgásformáit, kölcsönös kapcsolatait vizsgálom át, és ezek sajátosságairól vonok le következtetéseket.

— Vági elvtárs 1950 óta, amióta elvégezte az egyetemet, mint kutató és oktató tevékenykedett. Hogyan tud egy elméleti szakember ilyen kiváló kapcsolatot kialakítani a gyakorlattal, hogy a védésén szinte mindegyik állami gazdaságból jelen legyenek?

— Igen sok előadást tartok vállalati dolgozók előtt, az előadásokat rendszerint konzultáció követi, a vállalati vélemények igen sokszor olyan kérdésekre irányulnak, amelyek belefutnak a mi tudományos kutatómunkánkba, A tanszék több gazdaságban végez termelési szerkezeti programozásokat. Már az alap adatok összeállítása is betekintést nyújt egy-egy vállalat életébe, gazdálkodásába, problémáiba, Tulajdonképpen azokat a kérdéseket visszük be a tudományos munkába, amelyek a gyakorlatot izgatják, vagyis amikor elméleti síkon gondolkodunk és elméleti következtetéseket vonunk le, akkor tulajdonképpen a gyakorlat által felvetett problémákra akarunk választ adni. Disszertációmban is több ilyen kérdés van, több véleménycsere zajlott le vállalatvezetőkkel és az állami gazdaságok központjának dolgozóival a bérszabályozásról, az amortizáció kérdéséről, a nyereség orientáló szerepéről stb. E kérdésekben természetesen még további viták várhatók, a disszertáció ott található mindegyik állami gazdaság asztalán és hamarosan vezető szakembereik részvételével megvitatásra kerül. Itt valószínűleg megint megkapom azokat az impulzusokat, amelyek a gyakorlat számára érdekesek, de megkapom azokat a véleményeket is, amelyekkel ki kell munkámat egészíteni.

E munkát tulajdonképpen még egy másik nagy tanulmány fogja követni, ebben keresek választ arra, hogy a termelés, a termelési szerkezet átalakulása, a termelési tényezők felhasználása, hatékonysága hogyan, mennyiben mutatja az érdekeltség érvényesülését. Tulajdonképpen majd ennek a vizsgálatnak az alapján lehet megmondani azt, hogy a jelenlegi irányítási formákon mennyire aktuális változtatni, milyen irányban, magának a gazdaságpolitikai célkitűzéseknek és a tényleges fejlődés összevetése alapján.

E munkát már el is kezdtem, nemrégen jelent meg két cikkem.

Sok sikert, jó egészséget kívánunk a folytatáshoz!

—Ft—

Felkészülni...!!!

Arra, hogy hamarosan szükség lesz politikai ismereteinkre. A márc. 19-ével kezdődő héten indul ugyanis a POLITIKAI STAFÉTA észforgató játéksorozat. Egyetemünk valamenynyi állami csoportja 6 tagú csapattal vetheti be magát a küzdelembe.

Négy területre kalandozunk a politikai fejtörő során, gazdaság-, bel-, kül- és ifjúságpolitikai kérdéseket teszünk fel. A napokban hozzuk nyilvánosságra a POLITIKAI STAFÉTA témáit (néhány irodalmat is javasolunk a versenyzőknek), amelyekből kérdések hangzanak majd el.

Így például a belpolitikai részhez tartoznak a X. pártkongresszus anyagának és az MSZMP KB nov. 14—15-i ülésének idevonatkozó részei, a módosított alkotmány és az új tanácstörvény is. Az ifjúságpolitikai kérdések között szerepelhetnek az ifjúsági törvény és az alapszervi stratégia és taktika anyagai is.

Az első évfolyam önálló szakmai politikai vetélkedőjének befejezése után jelöli ki a politikában legtöbb ismerettel rendelkező alapszervezetét, amely a kalocsai 0. évfolyam képviselőivel és a 3 győztes kari csapattal vesz részt az április 28-i döntőn.

A selejtezőkön tehát a karok alapszervezetei szerepelnek. A verseny kieséses rendszerű és a csapatokat sorsolással párosítjuk. A karok egymásnak állítják össze a kérdéseket, vezetik le és értékelik a vetélkedőket is. Egy kar csapatai ugyanazon a napon, azonos időközben, azonos kérdésekből egy órán keresztül tartó küzdelemben mérik össze politikai ismereteiket.

Az elődöntőkön a karokon belül állva maradt 3 csapat versenyez a kari győztes megtisztelő címért. A döntő főhadiszállása a KINIZSI klubjában lesz. Az ápr. 28-i döntőn már nem 6 fős csapatok, hanem egész alapszervezetek vetélkednek.

Sch.

Nem szemétgyűjtő

Az aula üvegfedele nem szemétgyűjtő, és a fogas nem szemét. Ezekre a tényekre azért kell felhívni a figyelmet, mert egyesek mindenfélét a tetőre dobálnak. Legutóbb egy fogast. Ha már a berendezést, a közös vagyont ennyire nem becsüli az ismeretlen tettes, legalább arra tekintettel lehetne, hogy az üveg törékeny, sőt az emberek feje is. És ha nem az üveget védő sodronyra esik az a fogas, előfordulhat, hogy mindkettő betörik.

VIT-társadalmi munkaverseny

Egyetemi KISZ-szervezetünk a berlini testvérintézménnyel fenntartott kapcsolata révén 10 főnek a VIT-en való részvételét tudja biztosítani a szokásos építőtábori csere útján. A tábor időpontja ugyanis a VIT idejére esik. A 10 résztvevő kiválasztása a következőképpen történik:

Az alapszervezetek társadalmi munkaversenyében első és második helyet elért alapszervezetek 6, illetve 4 embert küldhetnek Berlinbe. A győztes (1 főre jutó legnagyobb összeget produkáló) alapszervezetek maguk jelölik ki a kiutazó személyeket.

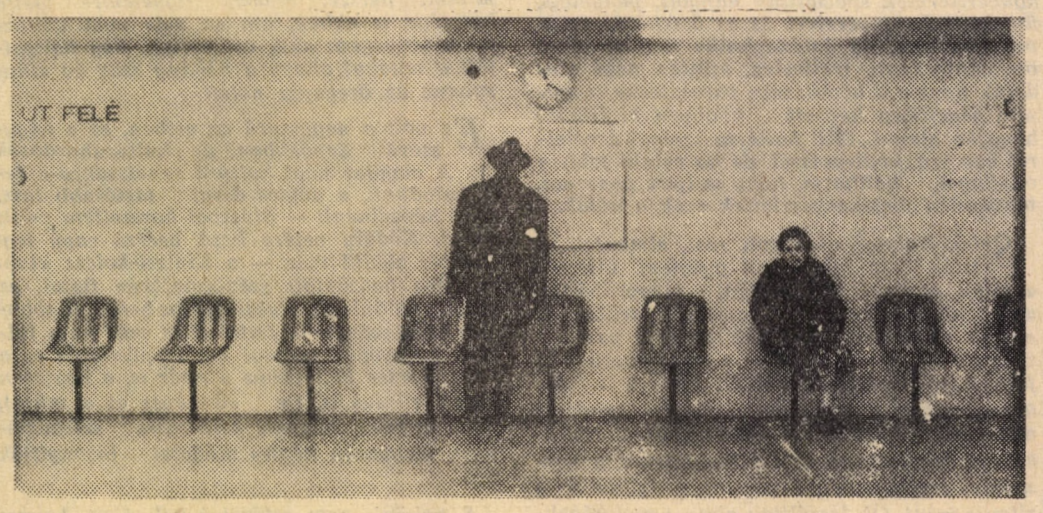

Fotó: Eszes István

ELADÓSORBAN

— REMÉLEM, LÁNYOM, ezt a kabátod lepik majd a fiúk, mint a darazsak — mondta egy ismerős mama a nagylánynak, amint letette érte a súlyos százasokat — látszólag tréfálkozva, de azért sejteni engedett valamit, egy kis hangsúlyt, egy ravasz mosolytól kísérve. Valami olyasmit, hogy remek dolog, ha az ember el tud menni a barátnőjével mulatni egyet, de még remekebb, ha ugyanezt fiútársaságban teszi, elvégre elmúlt már 20 éves és ha az egyetemen nem talál kedvest magának, az is előfordulhat, hogy később még inkább kudarcra lesznek ítélve a próbálkozások. Egy-két ijesztő történettel is nyomatékot adott az ügy jelentőségének. — Emlékszel ugye arra a lányra, aki hozzánk került az irodába? Igazán csinos volt és kellemes, diplomás és okos és mégis egyedül volt. Később el is ment tőlünk, állítólag azóta is aggleány — ezzel a mama becsapta maga mögött az üzlet ajtaját, s mi, akik fültanúi voltunk a „tanmesének", elkönyvelhettük: részéről befejezte a témát, de a darazsat sikerült elültetni a fülünkbe.

Nagyon sok embert foglalkoztat a társaság kérdése. Amikor otthonról elindultunk Pestre, mindenki számított arra, hogy rengeteg embert fog megismerni, lesznek barátai és barátnői, nem lesz egyedül, s nem kell tv-nézéssel elütni a szombat estéket. És mi lett? Nevetségesen kevés embert ismerünk az évfolyamról (az egyetemről már nem is beszélek) — legfeljebb csoporttársainkat, néhány embert egy más közösségből, amelynek szintén tagjai vagyunk (lásd: kolesz, nyelvi csoportok) és egypár véletlen ismerőst, akivel pl. együtt toporogtunk a vizsgára nyíló ajtó előtt. Azonkívül semmi. Ezek között vagy talál társat az ember, vagy nem. Ha nem, maradnak a bulik, a különböző egyetemek sorbalátogatásai, de általában magányos onnan is a hazatérés, legalábbis ez az odajárók véleménye. Hiába vitatkoztam, hogy nem létezik nem táncolni, ha egy hatalmas tömeg tolong körülöttem — azt ajánlotta vitapartnerem, hogy próbáljam ki, majd meglátom. Igaza volt. Marad tehát az egyedüllét. Kis idő múlva az ember megint megpróbál majd szétnézni az egyetemen. Látja, hogy egyeseket már karikagyűrű „ékesít". Hát igen! Ők már révbe jutottak. A „jobbakat" már elkapkodták, a kapcsolatok stabilizálódnak. És a csoportbulik? Általában igaz, hogy a lányok száma jóval meghaladja a fiúkét. Azoknak a legényeknek különösen nagy keletje van, akik még táncolni is tudnak és még hajlandók is rá, a pár nélküli lányok pedig fecserészneki, mert mi mást tehetnek?

Kell, hogy az embert emberek fogadják maguk közé, hogy legyenek kapcsolatai, hogy valakihez, vagy valakikhez tartozónak vallhassa magát. Miért van az, hogy az egyik toporog a türelmetlenségtől, mert szombat dél van, s tudja, ha egy fél óra múlva véget ér az óra, ismét csatát nyert, mert másfél szabad nap áll előtte, s ami a legfontosabb — várják. S miért van az, hogy mások ilyenkorra teszik a nagymosást, a takarítást, az elhalaszthatatlannak kinevezett rokonlátogatásokat, hogy elfoglalják magukat, mert rettenetes nézni, mint készülődik a másik egy hangulatos este reményével.

S A MÁSIK OLDALON, a fiúknál talán kiegyensúlyozottabb, rendezettebb a helyzet? Azt gondolnánk, hogy nagyobb a valószínűsége a megvalósulásnak, mert a fiúk — létszámbeli kisebbségük miatt — válogathatnak kedvükre! Nem sokan osztanák azonban ezt a véleményt. Az igények, elvárások ott is megvannak, mert legyen egy lány kedves, helyes, kellemes és eszes, és keresik és kutatják, és vajon hányan találják? Csak azt tudom, hogy sokan nem! Sok a magányos ember.

Vitathatatlan, hogy a megoldás nagyrészt az embereken magukon is múlik, az akarásukon, hogy igenis változtatni akarnak ezen az elszigetelt állapoton. Mert nehéz kimozdulni a hónapok vagy évek óta lassan körülfonódott világból.

S ha vajon a környezet, a barátok, az egyetemi csoportok oldaláról közelítünk, mit találunk? Befolyásuk már nem hatolhat el a személyiségig? Egyáltalán, megpróbáltunk mi már törődni egymással, odafigyelni a másikra?

EZ IS AZOKHOZ a témákhoz tartozik, amikről nem beszélünk, így mutatva a látszatot, hogy különösképpen nincs is számunkra jelentősége. Pedig dehogyis nem! Befolyásolja mindennapjainkat, munkánkat, kedvünket, ambiciónkat.

S amikor annyi fontos és nagy dologról vitatkoznak, elvekről, civilizációról, az emberiségről, eszmékről, talán nem haszontalan egy pillanatra megállni az ember boldogsága ügyénél.

Demcsák Ágnes

A cikket vitára bocsátjuk azzal a reménnyel, hogy nemcsak újabb tapasztalatokkal erősítitek meg a fentebb leírt tényeket, hanem ötletekkel, elgondolásaitokkal segítitek a probléma megoldását. A SZERK.

Ipar kari pol-tábor

Demokrácia és felelősség

Február 15—18-ig 130 résztvevővel tartotta politikai táborát az ipar kari KISZ-szervezet a Helvéciai Állami Gazdaság építőtáborában. Az első napon előadás, majd vita folyt gazdasági rendszerünk mai problémáiról és a fejlett szocialista termelési módról. Az előadást Herédi, Nemes és Balogh elvtársak, a szociológia tanszék munkatársai tartották, s a délutáni vitát is ők vezették. A másnapi előadás témája a szocialista integráció kérdései voltak. 17—18-án kiscsoportos foglalkozásokban a hallgatói demokratizmus szerepéről, valamint a pártalapszervezet s a hallgatói pártcsoport szerepéről folyt a vita. Ezek keretében foglalkoztak a csoportok a KISZ-munka egyes kérdéseivel.

Hallgatói demokrácia

A tábor legérdekesebb vitadélutánja a hallgatói demokratizmusról alakult ki. Erre az alkalomra érkeztek a táborba a kar vezetői, oktatói (több mint harmincan) s egy-egy csoportban ők vezették a beszélgetést, amely számukra legalább annyira hasznos volt, mint a hallgatóknak, hiszen a demokrácia is kettőn áll.

Az ipar kari pártalapszervezet vezetősége a kari hallgatói pártcsoport bevonásával vitaanyagot készített, melyet stencilezve bocsátott a csoportok rendelkezésére. Az anyag általános elvi fejtegetéssel tisztázza a szocialista demokrácia fogalmát, a centralizmus súlyát a demokratizmuson belül, majd rátér a szocialista demokrácia konkrét egyetemi kérdéseire: milyen előnyöket jelent gyakorlása, milyen jogokkal és kötelességekkel találjuk szemben magunkat a demokrácia érvényesítésekor, melyek e területen a jellegzetes problémák, melyek a hallgatói észrevételek realizálásának fő területei. Az anyag foglalkozik a demokratizmus egyes oktatói vonatkozásaival, végül megvitatásra javasol néhány fontos, az anyagban nem tisztázott kérdést.

Több csoportban a vita az igények és lehetőségek témaköréből indult el. A hallgatói demokrácia mozgásformát nyújt egyetemünkön a szakma mind jobb elsajátításához, ahhoz, hogy mint közéleti szakemberek kerülhessünk az egyetem elvégzése után munkahelyünkre. Ezt elvileg minden egyetemre lépő hallgatónk igényli, s az igények növekedésével a lehetőségek is egyre nőnek. A probléma hallgatói demokráciánk érvényesítésénél kerül elő. Miért? — mert a demokrácia nemcsak jogokkal jár. A demokrácia fegyelmet is jelent, kötelességeket és nagy felelősséget mind a hallgatók, mind az oktatók részéről. Ezért aztán gyakran hallani olyan véleményeket, hogy nem tudunk élni a demokratizmus adta jogainkkal, pedig a egyetem „mozgalmi mechanizmusa" ragyogó lehétőségeket nyújt erre.

„Az anarchia és a bürokrácia között?!"

A vita nem zárulhatott le Helvécián, s ebben a rövid összefoglalóban is helyesebb, ha a felmerülő problémákat — további vita és munka alapjául — idézzük a csoportvezetőktől beérkezett — néhol erősen vitatható de többnyire jellegzetes — diákvélemények alapján.

„A hallgatók az egyetemen kapott szabad idejükkel nem tudnak kellőképpen gazdálkodni, idejük nagy részét nem az egyetemen töltik, és a közösségi munkából kivonják magukat. Így érdektelenné válnak a problémákkal szemben, demokratikus jogaikat nem gyakorolják, képviselőiket nem számoltatják be, és problémáikkal nem fordulnak hozzájuk. A visszacsatolás egyik módszere lenne, ha a hallgatói képviselők meghatározott időközönként nyilvános fórumon tájékoztatást adnának végzett munkájukról."

„...Egyes hallgatók maguk és mások nevében felelőtlen nyilatkozatokat tettek egyetemi fórumokon, melyek káros oldala nyilvánvaló. A hallgatók szélesebb rétegét érintő kérdések esetén mindenkor a csoport vagy a kari KISZ-szervezet járjon el."

„A hallgatói demokrácia a szocialista demokrácia része, az anarchia és a bürokrácia között van. Az anarchiától az választja el, hogy akik döntenek, felelősen döntsenek, a bürokráciától, hogy bele is lehet szólni a hallgatókat érintő ügyekbe, s ezt intézkedés követi."

Nem játék...

„A hallgatói demokrácia a hallgatókat érintő *minden* kérdésben a hallgató véleményezési joga, egyes kérdésekben döntési jog. (Véleményezési jog pl. a jegyzet tartalmával, terjedelmével kapcsolatban, vizsgarend, vizsgaforma, vizsgamódszer kérdésében, és döntési jog: ösztöndíjügyekben."

„A demokrácia feltétele, hogy ahol beleszólási joga van a hallgatónak, ott ellenőrizni is lehessen a végrehajtást."

„Olyan szervezetnek van vétójoga (ösztöndíjügyek), ahol a döntés információigénye nem biztosított. A hallgatók sokoldalú, igényes munkájának (iparkaron kérdőívek) értelmét megkérdőjelezik. (»Demokráciát játszunk«)."

A jogos észrevételek esetén a hallgatók úgy érzik, hogy azt valamilyen megtorlás követi, s a többség *fél* sérelmét orvosolni.. A hallgatók igénylik, hogy az oktatók többet foglalkozzanak velük, ne orientálódjanak kifelé. (Nincsenek »iskolák«, nem mondhatom el, hogy X. Y. professzornál tanultam.)"

A hármas egység

Koncz Katalin (munkatudományi tanszék) véleménye:

— A vitát nagyon hasznosnak tartom; komoly, színvonalas beszélgetést folytattunk a témáról. Az alábbiakban én azokat a momentumokat emelem ki, amit különösen fontosnak, megszívlelendőnek tartok:

A demokrácia, mint a közös ügyek intézésének módja, az oktató, nevelő, politikai munka színvonalának egyik aspektusa. A hallgatók nagyon érzékenyen reagálnak erre, ezért nagy hangsúlyt kell fektetni a hármas egység érvényesülésére, az ideológiai tárgyak oktatásszínvonalának és az oktatói munkafegyelem javítására.

Következetesen juttassuk érvényre: ahol nincs rá lehetőség, ott felesleges »demokráciát játszani«, s ahol szükséges, ott érvényesítsük. A hallgatói fegyelem javítása egyrészt a fentiek függvénye. Az oktatás színvonalának javítását igényli és a konzekvens követelményrendszer létét és érvényesítését feltételezi.

A vitákon szinte minden csoportban felmerültek olyan fontos kérdések, mint az interpellációs napok rendszerré válása, azok hatékonyságának erősítése. Sokat vitatott téma volt a koncentráció és a kötelező nyári szakmai gyakorlat, melyekben a hallgatók véleménye szerint — meghallgatásukkal — komoly változások szükségesek. Néhány csoportban kitértek a négy év egyenetlen megterhelésére is. Ezekre a kérdésekre most nem célszerű kitérni, kari vezetőségünk, pártcsoportunk választott képviselőink a megfontolt véleményeket, javaslatokat továbbítani fogják.

A politikai tábor alkalmat adott arra, hogy ezeket a kérdéseket szélesebb körökben megvitathassuk, további feladatunk, hogy lehetőségeinket feltárjuk, tartsuk be játékszabályait, hogy a demokráciát magas szinten tudjuk érvényesíteni.

Halász Géza

Az egyetem szociálpolitikai elvei

(Folytatás a 2. oldalról)

vényesíteni kell az egyenlő elbírálás elvét.

A rászorulók és arra alkalmas személyek részére a lehetőségekhez képest biztosítsunk munkaalkalmat. Különböző rendezvényekkel, programokkal, üdültetési lehetőségekkel stb., pedig igyekezzünk életüket szebbé tenni.

4. AZ INTÉZMÉNYI FEJLESZTÉST ÉS A JUTTATÁST EGYÜTTESEN KELL MEGVALÓSÍTANI.

Az intézményi fejlesztésben kiemelkedő szerepet kell szánni az önálló üdülő létesítésének, megszerzésének, az óvodai és bölcsődei férőhelyek vásárlásának, és körülményeinkhez képest a sportolási lehetőségek fejlesztésének is. Emellett az ismétlődő igénybevételi lehetőségek e téren is stabilitást eredményeznek, és alkalmas módot nyújtanak dolgozóink egyetemhez kötéséhez, törzsgárdatagjaink megbecsüléséhez.

A személyi juttatások részint törvényeken alapuló automatikus juttatások (születési- és halálozási segély), részint egyedi elbíráláson alapuló segélyek és a korábbinál nagyobb mértékben alkalmazandó kedvezmények lehetnek.

5. TÁMOGATNI KELL KÜLÖNBÖZŐ RÉTEGEK SORSÁT JAVÍTÓ AKCIÓKAT.

Ilyen akciók lehetnek oktatóink, alkalmazottaink továbbképzését (nyelvtanulás, szervezett ideológiai képzés), utaztatását, lakásproblémák tömegesebb, koncentráltabb megoldását célzó kedvezményezések.

6. A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ERŐFORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁNÁL FOKOZOTTAN KELL ÉRVÉNYESÍTENI A SÚLYPONTKÉPZÉS ELVÉT.

A fejlesztésre rendelkezésre álló erőforrásainkon belül — ideértve a KK-ból rendelkezésre álló fejlesztési alapunkat is — elsődlegességet kell biztosítani az üdültetési, óvodai, bölcsődei férőhelyek biztosításának. A szociális intézményi fejlesztésnek a szóbanforgó területek képezik súlypontját. Üdülési lehetőségeink fejlesztésénél a lehetőségekhez képest igénybe kell venni a Pedagógus Központ erőforrásait is. Az említett súlyponti területek prioritása különös hangsúlyt kap akkor, ha a rendelkezésre álló erőforrások valamilyen ok miatt esetleg csökkennek.

Szociális feszültségeinkre való tekintettel egyes intézményeinkben esetleg alkalmazni kell a stagnáltatás, vagy a juttatások mérsékelésének elvét azzal, hogy a szóban forgó alapok szükséges kiegészítését az illető területeken dolgozók saját társadalmi tevékenységgel biztosítsák.

Egyes juttatásokat — nyelvtanulás támogatása, lakásbefizetéshez szükséges személyi alapok megteremtése — más területekre — prémiumtényezőként kezelés, KK-vállalkozások támogatása — kell átirányítani.

7. SZOCIÁLIS TEVÉKENYSÉGÜNKBEN TOVÁBB KELL NÖVELNI A NYILVÁNOSSÁGOT, A DEMOKRATIZMUST ÉS A SZERVEZETI KOORDINÁCIÓT.

Fontos szociálpolitikai döntéseknél biztosítani kell az előzetes beleszólási lehetőséget. Személyes kérelmek elbírálásánál a testületiséget. Nagyobb akciókra — elsősorban az akcióban érdekeltekre építve — külön bizottságokat kell szervezni. A megszervezéshez és a bizottság működéséhez segítséget kell nyújtani. Tökéletesíteni kell az állami, párt-, a szakszervezeti és az ifjúsági szervek együttműködésének mechanizmusát a szociálpolitikai munkában.

Szakszervezeti Bizottság

SÓS PÉTER:

Biztassátok, jó legények!

Aki dudás akar lönni, pokolra köll annak mönni, ott köll annak megtanúni, hogyan köll a dudát fúni..." Ha nekem, mondjuk öt évvel ezelőtt, valaki azt állítja, hogy ma, hetvenháromban ezért a nótáért fiatalok ezrei fognak megveszni, előadásokon, esteken be fogják a népek nyomni az ajtót, hogy hallhassák ezt meg a többi parasztzenét... hát én bízisten visszaküldöm az ürgét a falvédőre. Küldje be az ilyen szöveget a tévémacinak. Pedig akkor már nagyban fabrikálta dalait Sebő Ferenc meg a haverja, kollégája, a nagy bajszú, hallgatag Halmos Béla. Egyikük csellózott, a másik hegedült, és közösen rájöttek, hogy azért a citera meg a gardon, meg a tekerőlant, magyarul nyenyere sem utolsó hangszer.

Tehát kiáll két fickó a dobogóra időnként csatlakozik hozzájuk méa néhány kísérő, és azután ereszd el a hajam!, valami olyanra zendítenek rá, ami megállja a helyét a legortodoxabb csíki vagy háromszéki lakodalmon is. Persze megtaláljuk náluk a gitárt — gitár nélkül ugyanis manapság énekelni olyan szentségtörés, mint bableveshez csirkét enni —, de a gitár öthúros, és egész másképp van hangolva, mint a beatzenekaroknál. Mellé jön még, váltakozva, nyenyere, citera, időnként furulya, bőrduda, gardon, nagybőgő, brácsa. Lényeg az, hogy a Kárpát-medencében használatos ősi nyirettyűk együtt szólnak a koncerttermek speciálisan hangolt, pengetett, ütögetett hangszereivel és az összhatás cseppet sem torz. Az énektechnika sem az olasz bel canto (ami, mellesleg, szintén népi eredetű), hanem a hétköznapi parasztzene magasan, gégefőben képzett, könnyen hajlítható hangján alapul. Első hallásra szolgai átvételről van szó, kopírozásról, de ha valaki jobban odafigyel, hallhatja, hogy milyen pontosan, művészien megszerkesztettek ezek a nóták.

Sebő, Halmos nem volt rest, elmentek az isten háta mögé dalt gyűjteni. Ellesték a játék, az ének technikáját, megpróbálták utánozni, megtanulni a hajlítások, trillák és előkék rendszerét. Rájöttek, hogy a parasztzene a magyar fül számára a legegyszerűbben fölfogható, legközvetlenebbül érthető — idegenszerűsége a fülünkbe, fejünkbe rakódott dúr-moll, klasszicista hatásból ered. Hallásunkat megfertőzte az összhangzattan, a harmónia, érzéketlenebbé váltunk a dallam és a ritmus iránt. Ők leszálltak abba a mélységekbe, ahonnan az igazi felfedezők csak újrakezdeni szoktak. Felkészültségük alapján elmehetnének folkloristának — de mindketten gyakorló építészmérnökök.

Az egészben nem is az az érdekes, hogy két srác megtanulja ősei nótáit, annyira, hogy Erdélyben úgy üdvözlik őket, mint valódi lakodalmi zenészeket, muzsikájukra úgy táncolnak, mintha a szomszéd falu hegedűse húzná — ez még mind magánügy —, a dolog ott kezd izgalmassá válni, ha egy csomó botfülű a lelkesedéstől rájuk töri az ajtót. (Mert ez történt, mikor a rendezők már nem akartak több embert beengedni.) Szóval, itt van ez az úgynevezett ifjúság, ami „rendszerint" divatmániás, Nyugat-őrült, beatimádó, felületes, erkölcstelen, lusta, művészetellenes, urbanizált szabados szerelmű, könnyelmű, botfülű, hangos, nagyképű, meg, minden (több nem jut az eszembe), tiszta sor tehát, hogy úgy kerülje a parasztzenét, mint az ördög a tömjénfüstöt. Én ugyan az „Ifjúsággal" még életemben nem találkoztam — láttam viszont a Sebő—Halmos-koncerten is egy csomó szakállas, nagyhajú, szomorú szemű srácot, meg jobb-rosszabb alakú, szendébb-vagányabb csitrit. Azt se mondanám, hogy olyan hajdenagyon értettek a zenéhez. De a hatást — és ez a fontos —, a dalok szándékát, hangulatát, gondolati ritmusát, tehát mindazt, amit megtanulni nem, csak elénekelni lehet, azt mindannyian értették. Azonos hullámhosszon voltak. Szerepet játszik, persze. Sebőék figyelemre méltó készsége is ebben, ám ez már nem változtat a lényegen: akik ott voltak, úgy hallgatták a nótákat, ahogy a néhány száz év előtti suhanc az öregapja nótáit.

Ez volt a nagyszerű az estben, ez a nagyszerű Sebőékben: új kultúrahordozók ők. A magyar népi kultúra renaissance-a felé haladunk, a népies divat tartósabb lesz, mint képzelnénk — divatból korszellem válik majd, Kodály vetése kezd beérni vagy legalábbis zöldül már — a Kinizsi-kolesz klubtermébe beözönlött száz-százötven fiatal, az ország különböző klubtermeibe beözönlő többször száz-százötven fiatal előtt már nem fültépő vinnyogás, mucsai nagyképüsködés ez a zene. Persze kell ehhez a gitár is, a beatesen kivert ritmus is. De életképes ez a műfaj, Sebő hirtelen slágerré váló sajót szerzeményei, magyarán népies műdalai bizonyítják ezt.

S nekünk nem sztárolni kell őket, hanem csupán megfogadni egyik nótájuk refrénjét: Biztassátok, jó legények! Hej!

Röpke studium a „Studiumról”

A párt oktatáspolitikai határozatában áll ez a mondat: „...A tanulás, illetve a továbbtanulás feltételei tekintetében az egyes családok között ma is jelentősek a különbségek. Az iskola ezt a különbséget egyedül áthidalni nem képes...”

Ezt a különbséget én nemcsak és talán nem elsősorban anyagiként értelmezem. A kétkezi munkát végzők átlagos jövedelmi helyzete — különösen a munkások hamarosan bekövetkező béremelkedése után — talán kevésbé tér el az értelmiségiek átlagos anyagi szintjétől, mint az előbbiek kulturálódási lehetőségei és igényei az utóbbiakétól. Ez a különbség a termelés, a gazdasági lehetőségek mai színvonalán kisebb-nagyobb mértékben csökenthető, de kétlem, hogy tömegméretekben teljesen felróható-e egy nehéz fizikai munkát végző parasztembernek, ha 8—10 órai testet-lelket elcsigázó munka után nem a klasszikusokat bújja? A televízió, rádió sokakat elindíthat a szellemi igényesség útján, de a mi korosztályunk szülei — akik ránk a legnagyobb hatást gyakorolták — már nehezen hozhatják be saját lemaradásukat. Az ilyen családokban született gyerekek hátránya korántsem csak abból fakad, hogy szüleik nem segíthetnek nekik a pol.-gazd.-ban vagy a matematikában. Hiszen egy — mondjuk — orvos apa sem mozog magabiztosan ezeken a területeken, amikor fia már középiskolás, de az értelmiségi szülők egyszerűen hivatásuk gyakorlása közben kerülnek kapcsolatba a műveltség újabb és újabb elemeivel, amellyel egy munkás vagy paraszt csak a napi munka után kezdhet foglalkozni, s erre érthetően, nem mindig jut idő, energia. A fő különbség ezért a légkörben van, ami születésétől fogva a levegővel együtt körülveszi az embert. Süleink nemzedékének humán központú latinos műveltségét ma már gyakran időszerűtlennek bélyegzik, szembeállítva ezt a jelen és jövő természettudományos gondolkodásmódjával. Mégis, ezek az ismeretek is alakítják az embert, szélesítik a világról alkotott képét, kiegészítik, fokozzák annak a tudásanyagnak az intelligenciaképző erejét, amelyet az iskola csak leegyszerűsítve, vázlatosan és hiányosan nyújthat. A családi környezet értelem- s ezáltal személyiségfejlesztő szerepe fiatal korban az iskoláéval egyenrangú lehet, s hozzájárul ahhoz, hogy az egyetemre szeptemberről szeptemberre gyors befogadásra kész, szellemében bízó diplomásjelölt vagy félszeg, szorongó, hiányosságaival viaskodó „hátrányos helyzetű” lép-e be.

A sokat — némelyek szerint talán unásig — emlegetett Studium Generále feladatait ezen a ponton nem lehet eléggé hangsúlyozni. Itt tevékenysége pótolhatatlan. A munkás és paraszt származású gyerekek egy része kulturális szempontból légüres térben nevelkedik fel, s egyedül saját magára utalt abban a nagy feladatban, amit tudatos világnézetformálásnak neveznék (s itt nemcsak szűken a világnézet politikai jellegéről beszélek). Csak kivételes egyéniségek járhatnak *egyedül* teljes sikerrel ezen az úton. A döntő többség igényli az iránymutatást — nem a jótékonykodó gyámolítást, hanem — a komoly, segítő célzatú együttműködést. A Studium tehát, miközben felkészít a felvételire, ne csak szűk szakmai ismereteket nyújtson, mert ez az, ami jobban körülhatárolt, és ezért könnyebben behozható lemaradás. A szaktárgyi anyagok mögött ott kell lennie a nevelő-formáló szándéknak, a nyugtalan kíváncsiságra ösztönzésnek. Az ilyen Studiumból az is nyer, akit végül nem vesznek fel, mert legfeljebb nem lesz belőle közgazdász, de lehet belőle egy önmagában bízó, ambiciózus ember.

A levelező formájú Studiumnak persze, személyes kapcsolat híján nehezebb kielégítenie ezeket a követelményeket. De nem lehetetlen, hiszen a levél is a gondolatközlés egy jól bevált formája. Ehhez csak az kell, hogy minden S. G.-ben dolgozó egyetemista kihívásnak tekintse, amibe belefogott, valaminek, aminek nem lehet nem megfelelni. Legjobban azok tudják ezt, s szerencsére sokan vannak, akik középiskolás korukban maguk is Studiumosok voltak, s most újból itt dolgoznak. Egy ilyen másodéves lánytól hallottam: ők kétszeresen is belülről nézik a mozgalmat, annak idején az asztal túlsó feléről, most az innensőről érzik a hiányokat s a sikereket. S örülnek, hogy most már ők azok, akiknek van miből átadni.

A mi Studiumunkban több mint 200 egyetemista dolgozik együtt 800 középiskolással (nagyobbrészt levelezők), többségükben jól és szívvel-lélekkel. Bizonyítja ezt az az egyetlen adat is, hogy a Studiumos jelentkezők közül az 1972/73-as tanévben 60 %-ot vettek fel, míg közismert, hogy összegyetemi viszonylatban csak minden 3. jelentkező került be (ez persze nem jelenti azt, hogy a S. G.-sek a felvételinél engedményt kaptak: átlagos felvételi pontszámuk megegyezik az összegyetemivel). A mozgalom vezetését nemrég vette át Kardos Péter (III. évf. népgazd.), azzal az elvvel összhangban, hogy a Studium vezetője mindig az egyetemisták közül kerüljön ki. Új, nagyszabású tervek nem készültek. A szervezeti keretek adottak és elégségesek. A tevékenység vezető elve most az, hogy ezeket a kereteket kitöltsék tartalmas, hatékony, jól szervezett munkával. Életre kel, kibővül idén a Studiumklub, minden volt és jelenlegi Studiumos — akár középiskolás, akár egyetemista — leendő közös vonzáspontja, találkozási fóruma. A lépcsőházban mostanában felállított faliújság tölti majd be az információs csatorna szerepét a vezetőség és a szép számú aktivistagárda között. Fontos, hogy a tájékoztatás ne merüljön ki abban, hogy a vezetőség kiragasztja hirdetményeit, hanem a faliújság a visszajelzések gyűjtőhelyévé is váljék.

Az új vezetőségnek persze még sok fejfájással kell számolnia. A hagyományossá váló s különleges jelentőségű Studium-táborok létét — biztosan igénybe vehető jól felszerelt kollégium híján — állandó veszély fenyegeti. Szervezeti-pénzügyi lehetőséget kellene biztosítani ahhoz, hogy a levelező szemináriumvezetők néha személyesen is meglátogathassák csoportjaikat, hiszen a középiskolások tábori lelkesedése hazatérés után gyakran megcsappan. Az Utóstudium gyér látogatottság következtében haldoklott, ez pedig valószínűbb, hogy a kellő propaganda hiányának tudható be, semmint az akció felesleges voltának. A mozgalomban dolgozni kívánó egyetemisták között a jelentkezők többségét az elsőévesek teszik ki, pedig szakmai szempontból fontos lenne a felsőévesek érdeklődése is.

Ezek a gondok jó gondok. Azt bizonyítják, hogy a Studium él, forr, akar, törekszik. A Studium népszerű is, mert politikai-társadalmi célkitűzésein túl találkozik az egyetemisták nagy részének jó értelemben vett nyughatatlanságával, amit csak így lehet pátosz nélkül megfogalmazni: „ha már itt van az ember, csináljon valamit, nem?!”

Szücs Györgyi

KISZ-bizottság híre

A VIT jegyében alapszervi társadalmi munkaversenyt hirdetünk. Az 1 főre eső teljesítmény alapján 1. helyezett alapszerv 6, 2. helyezett 4 főt jelölhet ki 1 hónapos NDK-beli útra. A kiutazók a VIT-en is részt vesznek (szervezés karonként).

Szakmai gyakorlatot, de hogyan?

JÚLIUSI FORRÓSÁG, tűző nyári nap egy hétköznap délelőttön 10 órakor a Kinizsi előtt. Hárman-négyen sporttáskával a kezükben beszélgetnek:

— Ki kéne már menni a vállalathoz. Eddig csak kétszer voltam.

— Ne hülyéskedj, ilyen melegben!?

— Igaz! A dolgozatot esős napokon is meg tudom írni, a hónap végéig pedig csak lesz rossz idő is!

Ilyen és ehhez hasonló beszélgetéseknek sokszor lehettünk tanúi a nyáron. A hathetes szakmai gyakorlat ideje alatt sok mindenre volt idő. Beszéltem olyan évfolyamtársammal, aki hat héten keresztül napi 6—8 órát töltött bent a vállalatnál, de beszéltem olyannal is, aki jóval kevesebbet.

Mi a célja, értelme ennek a hat hétnek és általában a szakmai gyakorlatnak? Melyek azok a problémák, hiányosságok, amelyeken változtatni kéne? Negyedévesekkel beszélgettem ezekről a napokban:

— Az a célkitűzés, *„megismerni egy vállalatot és problémáit”*, nagyon tág. Mindenki azt ért rajta, amit akar. Amelyik szakszemináriumon a követelmények és a színvonal alacsony, szükségképpen ugyanilyen lesz a szakmai gyakorlat tartalma is. Legyünk őszinték! *Egy húszegynéhány oldalas dolgozatot megírni harmadév után nem nagy kunszt. Hogy aztán ezen túl ki mivel tölti idejét, azt már embere válogatja!*

— Bemegyek, ha kedvem tartja, ha pedig túl meleg van, sokkal jobb a strandon. *„Közel kerülni az élethez!” Egy ilyen dolgozat megírása nagyon távol áll ettől.* Inkább küldenének el pincérnek egy hónapra! Ezerszer többet tapasztalnék és szednék össze!

Ha például a vállalat értékesítési politikája a témám, akkor szinte rá vagyok kényszerítve arra, hogy csak ezzel foglalkozzam. Nem megyek le a műhelybe, nem járkálok olyan anyagok, emberek után, amelyek nincsenek kapcsolatban ezzel, ha csak nem fűt egyéni ambíció.

— Nem értelek benneteket! Lehet, hogy nálatok így volt, de a mi csoportunk egészen máshogy csinálta. *Szakszemináriumvezetőnk — Megyeri Endre — például megkövetelte, hogy az első két hét alatt mintegy feltérképezzük a vállalatot. Külön munkanaplót kellett vezetni arról, mit láttunk, hallottunk a legkülönbözőbb osztályokon, emberektől, megnéztem az üzemeket, a műhelyeket, és csak ezután kezdtem „közgazdasági dolgokkal” foglalkozni.*

SZERINTEM, HA VALAKI hasznosan akarja eltölteni ezt a hat hetet, annak sikerülni is fog! Legkevésbé múlik azon, hogy milyen vállalathoz és instruktorhoz kerül az ember!

— Azért ez nem ilyen egyértelmű! Egyrészt a vállalati belső anyagok legtöbbje titkos! Nemhogy hazavinni nem lehet, de még ott bent is nehéz hozzájutni, ha nem elég rugalmas az instruktorod! Másrészt pedig azért a pénzért, amit ők az instruktoroskodásért kapnak, nem nagyon fáradoznak azon, hogy neked meglegyenek a szükséges adatok és elérd azokat, akik tudnak valamit mondani is a témához. *A legtöbbször ide-oda passzolgatják az embert, állandóan éreztetik, hogy csak egy teher vagy a nyakukon, és ha végre leülnek veled beszélgetni, akkor előbb végighallgatod a „protokoll”-szöveget, aztán megkérnek szépen, hogy amit most mondanak, azt ne írd le, ezt csak neked mondják, mert a felelősséget nem vállalják érte, és „nehogy beírd a dolgozatba!”. Aztán tessék, magyarázd meg közgazdaságilag ezt vagy azt a döntést, amikor tudod, hogy egy csomó más ok is nagy szerepet játszik!*

— Ráadásul az instruktorok zöme magas beosztású ember, akinek általában ezer más fontosabb dolga is van. Miért nem lehet több instruktort is felkérni?

— Vagy esetleg azt elérni, hogy elvigyenek tárgyalásokra. Vagy hogy betekintést engedjenek néhány napi problémába, ügybe, hogy láthassuk mivel és HOGYAN foglalkozik egy vezető! Én többnyire csak azt tapasztaltam, és azt hiszem ez is „a gyakorlati tapasztalatok” közé tartozik, hogy mennyit lógnak, beszélgetnek, kávéznak stb.

VÉGEREDMÉNYBEN, HA visszagondolok, én nem is vártam többet ettől a hat héttől, mint amennyit kaptam. Fel voltam készülve arra is, hogy állandóan pletykálni fognak körülöttem, meg arra, hogy nekem mennyi dolgom lesz, mit fogok csinálni stb. *Beszéltem erről az előttünk járó évfolyamosokkal és szinte mindenki azt mondta: „Nem komoly az egész.” Ez van, gondoltam, úgy látszik, nem is követelnek többet. Ennek igazságáról aztán hamar meggyőződtem mind a vállalatoknál, mind a dolgozat beadása után. Az biztos, hogy így nem jó, de hogyan lehetne jobban csinálni?*

— Szerintem azt kellene megoldani valahogy, hogy *a szakszemináriumok megkezdése után legyen egy bázisvállalatunk.* A szakszemináriumokon azután teamekben vizsgálnánk egy-egy témát, *állandó kapcsolatban lennénk az illető vállalattal,* és ténylegesen is megismernénk magát a céget, problémáikat, mert erre ez a hat hét kevés! *Úgy tudom, hogy például a Csepel Vas- és Fémművek szívesen venné, ha kijárnának hozzájuk a hallgatók.* Sokkal közvetlenebb emberi kapcsolatok is kialakulhatnának, nagyobb lenne a bizalom irántunk sokkal pontosabban meg lehetne határozni a konkrét helyzet ismeretében azt, milyen részterülettel fogunk foglalkozni a nyári gyakorlaton és így tovább. *Persze ezt a tanszékeknek kellene kezdeményezni és megszervezni, ami egy csomó plusz munkát is jelentene!*

Sok mindenről szó esett még. Az anyagi támogatástól kezdve egészen addig, hogy az instruktorok is felkészülhettek volna egy kicsit jobban...

BÁRMENNYIRE HETEROGÉNEK is azonban a vélemények, tapasztalatok, egyben megegyeztünk: *a szakmai gyakorlat a szakszemináriumok szerves folytatása.* Általában, akik úgy érzik, hasznos számukra a szakszeminárium, azok érezték úgy, hogy a szakmai gyakorlat is adott valamit. És *ahol jó a szakszeminárium, ott a dolgozatokat érdemben meg is tárgyalták, ott nem volt olyan érzése senkinek, hogy „azért kellett ezt az egészet végigcsinálni, mert enélkül nem fogadják el a félévet”.* Nem lehet egyszerűen arra hivatkozni, ha nem érjük el az amúgy is eléggé általános célt, hogy kevés az ambíció a hallgatókban, ha néhány szakszemináriumon meg sem próbálják felkelteni azt! *A szakmai gyakorlat célja tágabb egy dolgozat megírásánál, de szűkebb annál az általánosságnál, hogy: ismerjük meg a vállalatot. Pontosabban kell megfogalmazni mind a célokat, mind pedig az eszközöket és tudatosítani ezt úgy a szakszeminárium-vezetőkben, mint bennünk hallgatókban.* Mert enélkül arra a kérdésre, mit fogsz csinálni a 12 hetes gyakorlaton, csak a következő választ kaphatom:

— Június végéig, július közepéig befejezem a diplomamunkámat, azután pedig kimegyek megmutatni, magam a céghez néha, és strandra járok.

Simor István

A cikkben a hallgatói vélemények elsősorban a negatívumokat tükrözik — talán kissé egyoldalúan is —, de amelyek mögött minden esetben ott áll a kérdés — hogyan lehet jobban csinálni. Reméljük a cikksorozat következő részében erre is választ kapunk szakszem. vezetőktől, instruktoroktól, végzett hallgatóktól.

Látókör

Mi, mostani nappalis egyetemisták, éppen kimaradtunk a történelemből. Értem ezalatt a történelemnek dátumokhoz köthető, véres és falomladékos, elsöprő és újat hozó éveit. Ez a „kimaradás” tulajdonképpen a mi szerencsénk. De természetesen azt is jelenti, hogy a nagy változások koráról csak fogalmaink lehetnek. Ezek jórészt pedig tankönyvfogalmak. Éppen ezért én mindig mohón kapok az olyan könyvek után, amelyekben azt sejtem, hogy a dokumentumok erejével és a publicisztikai stílus őszinteségével eleveníti meg az író legújabbkori történelmünk sötét foltjait.

Gyermekkoromban a faluban hallott mesék, elbeszélések között mindig azok voltak a legszomorúbbak, amely úgy kezdődtek: „... és ő ott maradt a Don-kanyarnál...”. A sok-sok történetből, az órákig böngészett térképről már szinte ismertem a Don partját — s az elmesélt szörnyű szenvedések is mélyen az agyamba vésődtek. De hogy tulajdonképpen mi is történt a Donnál a második világháború alatt — az rejtély volt előttem.

Nemeskürty István „Requiem egy hadseregért” című könyvében az 1943-ban a Donnál elpusztult kétszázezer fős második magyar hadseregnek állít emléket. Gondoljuk csak meg: ennek a kétszázezer embernek családja volt, rokonai voltak — tehát pusztulásuk közvetve az egész országot érintette. És róluk akkor nem volt szabad beszélni! Mert szinte fegyvertelenül — s a dokumentumok alapján ítélve —, eleve halálra szántan küldték őket a biztos pusztulásba. Nemeskürty könyvéből kezdem tulajdonképpen megérteni világháborús dicstelen szerepünk emberi oldalait. Ebből a könyvből rajzolódik ki számomra a kényszer, sodródás, pusztulás szörnyű hármas egysége. De kirajzolódik ugyanakkor az is, hogy tulajdonképpen hogyan is lett ez az elpusztult hadsereg a magyar nemzeti és katonai ellenállás egyik csírája.

Apáink emlékeznek a szenvedésekre. Közel kétszázezer nagybátyánk, rokonunk, a szomszéd fia — elpusztult. Ez a könyv vékonyka fejfa a jeltelen sírok tömegére. Méltó emlékmű csak bennünk, a szívünkben, gondolkodásunkban épülhet, ha elolvasásával megértjük, amit mottója mond a doni katasztrófáról:

„Áldozatunk nem a gaz jogcíme: jóra parancs.”

★

„Töredék” címen február 24-én mutatta be az Irodalmi Színpad új dokumentumjátékát. Kőszegi Ábel tavaly megjelent — és méltán nagy érdeklődést kiváltott — ilyen című könyve Radnóti Miklós utolsó hónapjainak története. A könyv vallomásokat szembesített egymással. Az előadáson tulajdonképpen a szenvedő, halálba küldött foglyok szólalnak meg. Az otthonról, ételekről beszélnek; szappanról, tiszta ruháról, a kedvesről álmodnak. Parancsnokok naplójegyzeteiből, parancsokból hallunk részleteket. És ezekkel a száraz tényekkel és hangokkal megjelenítődik a színpadon az emberi szenvedés. A szenvedés, amit felfogni, megérteni nem lehet. Csak néma döbbenettel, befelé csorgó könnyekkel adózni az áldozatok emlékének. És csodálni őket, hogy ott is volt erejük embernek maradni.

★

Az e héten olvasottakból a történelmi témák után még egy olvasmányt ragadok ki — mely napjaink történetének néhány kisebb, de figyelemre méltó részét ragadja meg. A „Valóság” e havi számában szinte minden cikk érdekes lehet szociológizáló hajlamú olvasóknak. Külön szeretném felhívni a figyelmet Pásztor Emil Ifjúságunk humán műveltségének hiányai című tanulmányára. A „Gyerekek egy Tisza menti faluban” című tanulmányból a magyar faluról alkotott képünk válik teljesebbé. A „műhely”, „dokumentum” és könyvkritika rovat is igen sok filozófiai, irodalmi jellegű csemegét nyújt.

★

„Látókör” című sorozatunkkal az a célunk, hogy az olvasónaplóból kiragadott részletekkel, pár mondatos reflexióval felhívjuk a figyelmet egy-egy közérdeklődésre számot tartó, az egyetemista tudatformálásához, látókör-szélesítéséhez hasznosnak gondolt műre. Hasonló témájú rövid írásokat bárkitől szívesen fogadunk.

Koncz Gábor

Speciális kollégiumok

A Tudományos szocializmus tanszék az 1972/73-as tanév második félévében az alábbi

speciális kollégiumokat

hirdeti meg:

I. „Négyszemközt az értelmiséggel”

A speciális kollégium az értelmiség kialakulásának, szerepének kérdéseivel, valamint az értelmiség és a szocialista társadalom viszonyával foglalkozik.

Dr. Szabolcs Ottó főiskolai tanár tartja az előadásokat.

II. „Realizmus”, „forradalmi reálpolitika” és „radikalizmus” a munkásosztály politikájában.

A címben szereplő fogalmak, jelenségek vizsgálatát, összefüggéseit tárja fel e kurzus.

Előadó: dr. Schlett István egyetemi tanársegéd (ELTE Jogi Kar).

III. „A pártszervezet helye és szerepe egy ipari nagyüzemben, különös tekintettel az üzemi demokrácia érvényesítésére”

A speciális kollégiumot vezeti, dr. Tóth Lajos, a Láng Gépgyár MSZMP bizottságának első titkára.

A címben szereplő kérdéseket a Láng Gépgyár tapasztalatai alapján vizsgálja az előadó.

A félév során hat foglalkozást terveztünk, a hallgatóság és az előadók által legalkalmasabbnak tartott időpontokban. Az első foglalkozások március közepén kezdődnek, a megbeszélés helyét és idejét a tanszéki hirdetőtáblán közöljük.

Jelentkezni lehet a tudományos szocializmus tanszéken, vagy a tanszék által oktatott hallgatók esetében, a szemináriumok vezetőinél.

Jelentkezési határidő: március 10.

Tudományos szocializmus tanszék

Ruzsa Sándor a menzát ugratja

Ruzsa Sándor behajtotta az ajtót maga előtt és behajtott a menzára. „Mi a főnő" gondolta, „mennyi nép. Vásár van?" Nem, ebédidő volt, ítéletidő a javából.

Összevonta szemöldökét, oszt odaugrott a frissen sülttökhöz. Merisztette az szemét az jó Sándorunk, de egy árva frissen sültet sem látott. „No főnő" mondta. Nem ő volt az első, aki ezt mondta, magasabb fórumon is szóvá tették már, oszt mégse lött semmi.

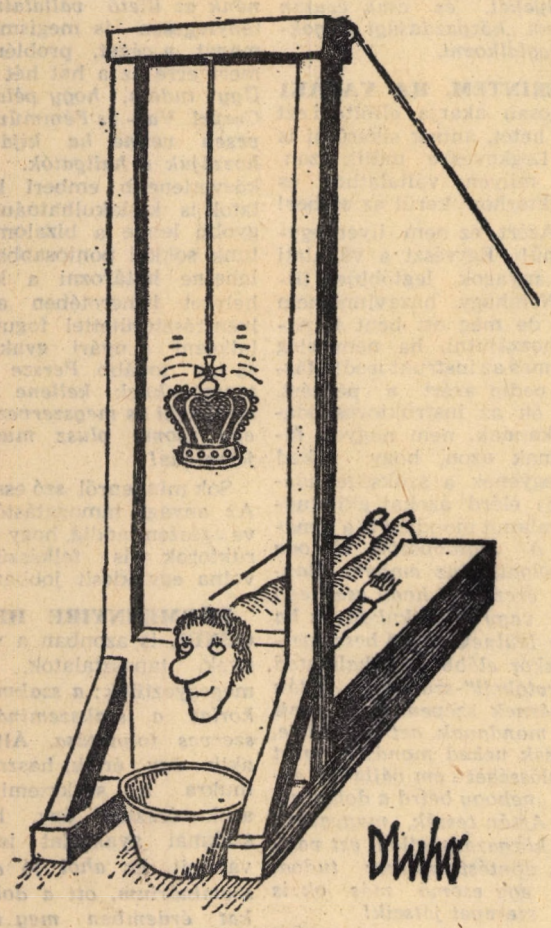

AMNESZTIA

„Hijnye, a betyár ugratóját" gondolta. Itt nemcsak a kenyérnek nincs jó vége, de ez ügynek sem lösz." No, de Sándort sem abbul a fából faragták, mint a menzán a székeket. Karakán leginy volt ő. Több se kellett neki. (Ebből a kenyérből nekünk se.)

A szemöldökét is összevonta, a lovát is ugratta, oszt már is a leveseknél állt. Alldogált egy darabig, majd megfogott egy tálcát. Az egy tálca azonban kicsúszott az keze ügyiből. „Az nemjóját" jutott eszébe és sercintett. Megfogta még egyszer a tálcát. Fent említett még egyszer kicsúszott. „Oszt mér?" kérdé enmagát, s mán érkeze is az válasz: Mer zsíros az tálca!

„Oszt mér zsíros?" kérdezé meginlené, ám válasz most nem jöve. Ezt már nála nagyobb emberek is kérdezték, oszt gyi te fakó, mégse lött semmi.

Ám Ruzsa Sándor, bár sokat volt elfoglalva az bajuszával, nem abbul a fajtából való volt, ki ne látta volna Odüsszeuszt az TV-ben. Új útra indult. Hogyan járt az híres betyárvezér az hirhedt menzán, mikor az hideg gyümölcsleveše elfogyasztásához az evőkanál segítségét szerette volna igénybe venni? Nos Ruzsa Sándor úgy jára, hogy nem talála magának kanalat se égen, se földön, de még a menzán se." „Pandur legyök, ha értöm" mondta ekkor. De nem volt ő pandur így hát nem is értette. Sőt még azt se értette meg az híres barátunk, ami eztán történt vele. Az története vele, hogy odaugrata az békeidőben villákat tartalmazó dobozhoz. Oszt mikor belenéze, a két füle háromfelé állt el. Akárcsak Sándor az szándékától, hogy a tejgubancot az étkezési villával egye. „No ne" ejté ki e szókat Sándor. Nem ő volt az első. Már fentebb is mondták ezt, oszt juszt se lött semmi. Oszt nem azért koptattuk az írógépet, hogy „gyi, te fakó" most se legyön semmi.

F. P.

LÁBJEGYZET

Idén tizedszer rendezik meg Montrealban a Karikatúra világkiállítást, ez alkalommal politikai témában. A fenti két karikatúrát küldi be Dluhopolszki László és Halász Géza.

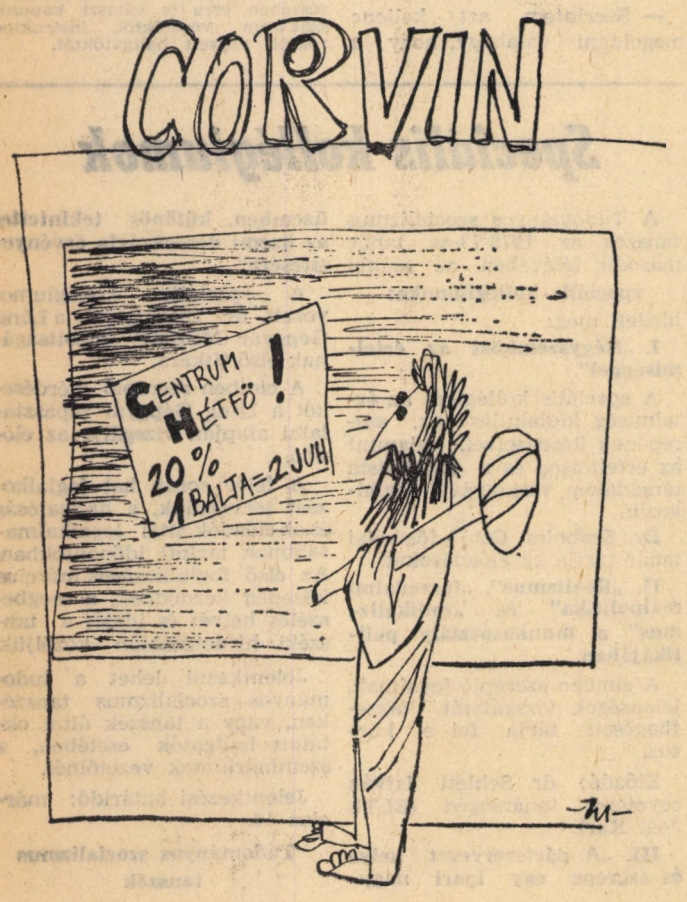

Ne csak mi nevessünk rajta

Filozófia szemináriumon hangzott el.

— A tudományos szocializmus kidolgozásának történetét két nagy név fémjelzi: az egyik Lenin, a másik „Marxésengels".

KISZ-gyűlésen a féléves munkatervről van szó. A KISZ-titkár: Spontán vitákra van szükség, emberek. Nem kell nekünk feltétlen ragaszkodnunk a központilag kiadott témákhoz. Egy KISZ-tag: Jó! Akkor írjuk be, három spontán vita márciusban.

Angol koncentráció (természetesen angolul folyik a magyarázat).

— Most nézzük meg, hogyan fejezik ki a különböző nemzetek a „pénzkeresés" fogalmát. A német kiérdemli a pénzt, az angol csinálja, a francia nyeri, a magyar keresi, az orosz pedig a „zarabótaty" igével kifejezve keményen megdolgozik érte. Az utóbbi szó eredete még a cári időkre tehető.

Ugyancsak az angol koncentráción történt:

Tanár: Válaszoljon a kérdésre Miss..., Miss... (tanácstalanul szétnéz), Miss Maga.

Tomboló nevetés.

Már elült, amikor az utolsó sorban ülő három fiú hangosan felnevet.

— Mi ez a rendbontás ott, kérem?

— Elnézést tanár úr, csak most ért ide a poén.

D. Á.

MARX KÁROLY
Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: Farkasinszky Tiborné
Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 257—207
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
Készült a Szikra Lapnyomdában

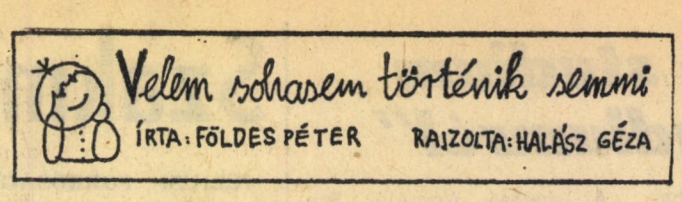

Mostanában gyakran járok kiállításra, mert a klubban megnyílt egy nagyszerű tárlat, ahol karikatúrákat és verseket lehet látni.

Engem különösen a versek érdekelnek, de a rajzokat is sokan megnézik, például a Halász Géza meg a Földes Péter, akikkel minden nap összefutok a klubban néhányszor, mióta megnyílt a tárlat.

Néha eljutok a könyvtárba is, bár ez egy eléggé veszélyes hely az utóbbi időben. Ülünk egy hosszú asztalnál,

Balról tánczene, jobbról aktuális pletyka — műsor, utánam pedig az ózonvíz. Ekkor megjelenik egy néni, akitől megkérdezem, hogy hol található ez meg ez könyv, mire ő azt mondja, hogy pszt! — ez az olvasóterem!

A KÖZGAZDÁSZ nevű kis bulvárlap érdekes írást közölt az minap, egy megújulófélben levő műfajról: az indexnézésről. Tanárokat is megkérdeztek, hogy mi a véleményük róla,

de őket nem zavarja, s különben is, ők nem nézik az indexet és el is ítélik az ilyet. Én is elítélem, és nem is zavar túlságosan, mert amíg az indexemet nézik, én megpróbálok felelni.

SPORT

Huszonöt játszma

Páratlan sportesemény színhelye volt szerda este a klub. Egyetemünk legjobbjai mérkőztek Barcza Gedeon nemzetközi sakknagymesterrel. A versenyzők jó formában voltak, hisz soha nem látott sakkláz uralkodik az utóbbi időben nálunk. Minden valamire való sakkrajongó ott edzett már kora délután a tett színhelyén.

Izgatott készülődés, asztalátrendezés. Sakktáblák, figurák százai hányódnak össze-vissza. „Csináljatok már egy kis rendet, mindjárt itt van!"

Este 6. Nagy tömeg. Itt az ellenfél! Asztalhoz, aki játszik! Minden vállalkozó mögött 5—6 fős statisztéria. Záporoznak a tanácsok — csendesebben!

Érdeklődők sokasága követi a meccset 4 óra hosszáig tartó kb. 2 kilométeres körútján.

Mindenki izzad, drukkol, kombinál, rakosgat. De vigyázat! Tegyük csak vissza a figurákat a helyére! Újra itt az ellenfél. Hol is volt ez a paraszt? — „Itt!" — mondja határozottan a mester és helyére teszi a bábut.

Még ha akarnánk, se lehetne becsapni. Hátrakulcsolja a kezét. Szúrós tekintettel nézi a táblát, lép, aztán ő is továbblép a következő játékoshoz.

8.07 — megszületik az első döntetlen: Rácz Miklós IV. év ipar, ünnepeljük!

8.20 — az első vereséget a német szekció szenvedi el. Pedig jól álltak, de hát elnézték. Előfordul!

8.45 — első győzelem. Biró László elsős. Ezúttal a másik oldal nézte el.

Még 23 táblán folyik az öldöklés. Közben cigi, sör, cigi... Nyissatok ablakot!

Halk suttogás, körömrágás, kávé. Nagyon izgalmas. A sarokban néhányan magukban sakkoznak. Legközelebb talán már ők is kiállnak?

De múlik az idő és elhullanak legjobbjaink. Itt is, ott is: „Feladom!" — kézfogás... gyarapszik a nézősereg.

9.45 van. Már csak hárman tartják magukat. Most látom, hogy egy lány van köztük.

10.08-kor eredményhirdetés: a nyertes 3 vereséggel, 6 döntetlennel és 16 győzelemmel... na még jó! De azért kitettek a fiúk magukért, nem?

Harsányi Idikó

Sportolni vágyók figyelem!

A tájékozódási futó szakosztály a sportág iránti nagy érdeklődésre való tekintettel, a szorgalmi időszak idején bemutatóversenyeket rendez. A versenyeken mindenki — fiúk, lányok — részt vehet.

Kis követelményekkel főleg a sportág megismertetésére törekszünk. Akinek megtetszik, annak vagy a szakosztályban biztosítunk rendszeres versenylehetőséget, vagy részt vehet hasonló további rendezvényeken.

A versenyek tanítási szünnapokon kerülnek lebonyolításra. Márciusban 15-én és 17-én a Hűvösvölgy és a Remetehegy lesz a versenyek színhelye. Találkozás mindkét alkalommal az egyetemi jegyzetbolt előtt du. 13 órakor. Sportos öltözék ajánlatos.

Várunk minden érdeklődőt. (A versenyek rossz időjárás esetén elmaradnak.)

Tájékozódási futó szakosztály